

НАША ДОРОГА NASHA DOROHA

PM40007760 ♦ літо-осінь / summer-fall 2.3(66-67)/2018

Храм у вигляді Тризуба

AMAZING-UKRAINE.COM

У Чорткові, що на Тернопільщині, є церква, побудована на честь Незалежності України у форми українського Герба.

У центрі Чорткова, поруч з “новою” ратушею височіє велетенський 91-метровий тризуб, передає Деро.Тернопіль з посиланням на [gisu](#).

Це величний храм, що символізує сучасність Чорткова. Мешканці міста завжди були патріотами своєї Батьківщини і в будь-які часи відстоювали свою землю перед загарбниками. Коли Україна отримала довгоочікувану Незалежність, новим символом міста став величезний храм, зведений у формі українського Герба – Тризуба.

Катедральний собор святих апостолів Петра і Павла УГКЦ, освячений 2001 року, можна побачити з багатьох куточків міста. А з вершин пагорбів, що оточують Чортків, собор виглядає міською домінантою.

16 Celebrating the Spirit of Two Peoples: Indigenous and Ukrainian

Reconciliation focus of 9th Annual Bishop's Prayer Breakfast *By Jayne L. Bury*

FEATURE STORIES ♦ СПЕЦІАЛЬНІ СТАТТІ

21 Як в Україні долають дискримінацію жінок в армії *Оксана Торон / Документальний фільм «Невидимий батальйон» – у Парламенті Канади*

24 How to bring peace in the midst of violence and war: an international conference on the role of women in time of conflict held at UCU
By Iryna Naumets

DEPARTMENTS ♦ ВІДДІЛИ

4 From the National Executive – 26th UCWLC Congress in Toronto October 3-6, 2019 ♦ Звернення Крайової Управи ЛУКЖК – 26-ий Конгрес у Торонто 3-6 жовтня 2019 р.

5 Пленарні Наради Крайової Управи ЛУКЖК

6 Наша віра ♦ Our Faith

- Woman of Grace – Sister Petronella Dybka
Lyrissa Sheptak/St. Basil UCWLC, Edmonton
- Created to Praise *By Lyrissa Sheptak*
- Український священик замерз з дітьми, виконуючи свій обов'язок милосердя
- Папа Франциск привітав з 25-літнім подружнім ювілеєм священика УГКЦ та його дружину

19 Точки зору/новини ♦ Opinions/News

- Russia fixes sights on Europe, as U.S. loses credibility as leader of free world *By Oksana Bashuk Hepburn*
- Сенат США визнав Голодомор 1932-1933 років геноцидом українського народу

29 From Sea to Sea ♦ Від моря до моря

36 St. Demetrius 2018 Pilgrimage Visits a Ukrainian Parish and Helps Catholic Families in the Holy Land

39 У Кальному презентували книгу листування Блаженнішого Любомира з мамою

40 Profiles ♦ Особистості

- Членка Едмонтонського Відділу ЛУКЖК одержує Гетьманську Нагороду: Визнаючи Стефанію Солтикевич

42 Вічна пам'ять ♦ Eternal Peace

47 Art, Culture and Community

♦ Мистецтво, культура і громада

- Kobzar Literary Award Night 2018
By Iris Sopinka

- Про українську мову. Історія з життя

HOLODOMOR ♦ ГОЛОДОМОР

50 “The Empty Bread Basket 1932-1933”
By Dr. Mary Pankiw

51 У Торонто урочисто відкрили Меморіал Жертвам Голодомору / “We Remember” *By Kalyna Vickers*

НАША ДОРОГА

XLVIII - 2-3(66-67)/2018

NASHA DOROGA

Квартальний журнал
Ліги Українських Католицьких Жінок Канади
Quarterly publication of the
Ukrainian Catholic Women's League of Canada

La Journal de la Ligue des Femmes
Catholiques Ukrainiennes du Canada

National Executive mailing address:
Marion Barszczyk, President
390 Willard Ave, Toronto, ON M6S 3R5
Phone: 416-767-4973
mbarszczyk390@gmail.com

We welcome your letters and written contributions.
Вітаємо співучасть. Просимо пересилати
дописи, листи до редакції. Please send to:

РЕДАКТОР • EDITOR
ЛАРИСА ГРИНДА • LARYSA HRYNDA
416-999-1878
nashadoroha@gmail.com

АСИСТЕНТ РЕДАКТОРА • ASSISTANT TO THE EDITOR
ЛАРИСА ШЕПТАК • LYRISSA SHEPTAK
lyrissas@hotmail.com

ТЕХНІЧНА ОБРОБКА • TECHNICAL PRODUCTION
Ігор Кодак • Ihor Kodak
306-934-7125
ikodak@sasktel.net

МАРКЕТИНГ/АДМІНІСТРАЦІЯ • MARKETING/ADMINISTRATION
Геня Геркнер • June Herkner
305-1320 Islington Ave, Toronto, ON M9A 5C6
Phone: 416-622-1836
herkja@hotmail.ca

ФІНАНСОВИЙ АДМІНІСТРАТОР • FINANCIAL/TREASURER
Елизавета Загайко • Elizabeth Zahayko
387 Betts Ave, Yorkton, SK S3N 1N3
Phone: 306-783-6232
eazahayko@sasktel.net

Висловлені погляди не конечно відповідають
Редакції. Матеріали не повертаються.

Opinions of authors are not necessarily those of
the Editorial Board. Material will not be returned.

People in photographs are identified left to right.

Copyright © UCWLC. All rights reserved.

RETURN UNDELIVERABLE CANADIAN ADDRESSES TO

NASHA DOROGA
387 BETTS AVE
YORKTON SK S3N 1N3
ISBN 1-894022-75-0

PRINTWEST

Printed by PrintWest Communications
1111 8th Avenue, Regina, SK S4R 1E1
Phone: 306-525-2304 Fax: 306-757-2439

Верхня обкладинка / Front cover
Фото - Лариса Гринда / Photo - Larysa Hrynda

Задня обкладинка / Back cover
Фото - Лариса Гринда / Photo - Larysa Hrynda

www.ucwlc.ca

From the National Executive

Dear UCWLC members,

The warm days of summer have come to an end and with the beautiful fall colours, we returned to our many organizational activities.

Before we become involved in our many chores, I would like to take a few minutes of your time to inform you of a very important event. We have a president-elect from the Eparchy of Edmonton. Therefore, I am pleased to inform you that **our 26th UCWLC Congress will be held in Toronto from October 3 to October 6, 2019.**

Dear Members, the Congress is yours. This is your opportunity to exchange ideas with others and bring your concerns about matters that impact us all. What are we doing right? What needs to be changed? Where will our organization be in five years' time? These are serious matters that should be addressed. Now is the time.

We are aware that some Eparchies will also have their Conventions during this time of the year. However, I believe that most branches have a yearly budget and the cost of sending delegates to the Congress and Convention was included.

To celebrate our 75th Anniversary, we are once again embarking on a very important journey. After much discussion during our Plenary sessions, a two-part project was chosen in order to show our love and loyalty to both Canada and to Ukraine:

- **support of women's education at the Metropolitan Andrey Sheptytsky Institute, and**
- **humanitarian supplies for field hospitals in Ukraine serving women in uniform.**

Both parts of this project will be helping Ukrainian women deal with their particular situations.

They are the human talent and the potential that is our future.

The suggested financial support from each Eparchy is a minimum of \$7,500.00. However, I believe that you will understand the need and your willingness to help and your generosity will prevail.

The Epistle from the Corinthians says, "He who sows sparingly will reap sparingly and he who sows bountifully will reap bountifully. Everyone should give according to what he has inwardly decided: not sadly, not grudgingly, for God loves a cheerful giver."

Z Bohom,

Olena Gedz,

Congress Committee Chairperson

Звернення Крайової Управи ЛУКЖК

Дорогі членки ЛУКЖК!

Вже гарячі літні дні позаду, а гарні осінні кольори на порозі, і ми повертаємось до праці в нашій організації.

Хочу вас повідомити про важливу подію в наступному році — **26-ий Конгрес ЛУКЖК відбудеться в Торонто 3-6 жовтня 2019 року.** Маємо вже визначену крайову голову з Едмонтонської Епархії.

Дорогі членки, це є ваш Конгрес. Буде нагода обмінятися думками та обговорити справи, які всіх нас стосуються: Що ми робимо правильно? Що треба змінити? Як буде виглядати ЛУКЖК за 5 років? Це важливі теми для обговорення. Час для цього настав.

Ми свідомі того, що кілька Епархій у тій порі року будуть мати свої З'їзди. Але вірю, що відділи закладуть у своїх бюджетах оплату делегатів на Конгрес і на З'їзд.

Учасники Пленарних Нарад Крайової Управи ЛУКЖК з Преосвященним Владикою Стефаном Хмілярем, Єпархом Торонто і Східної Канади.

З нагоди 75-ліття ЛУКЖК на Пленарних Нарадах було ухвалено проект з двох частин, щоб підтримати Канаду і Україну:

- **підтримка освіти жінок в Інституті ім. Митрополита А. Шептицького, та**
- **реабілітація жінок воїнів-військовослужбовців України.**

Обидві частини проекту допоможуть українським жінкам у відповідних ділянках. Пропонована сума на даний проект — щонайменше \$7,500 від кожної Єпархії.

Вірю, що Ваше розуміння і бажання допомогти переможе.

У Другому Посланні Св. Апостола Павла до Коринтян сказано: «Хто скупко сіє — той скупко й жатиме, а хто сіє щедро — той щедро й жатиме! Нехай кожен дає, як серце йому призволяє, — не в смутку й не з примусу, бо Бог любить того, хто з радістю дає!»

З Богом,

Олена Гедз,
голова Конгресового Комітету

Пленарні Наради Крайової Управи ЛУКЖК

Пленарні Наради Крайової Управи ЛУКЖК відбулися 27-28 квітня 2018 року в Торонто, у залі Катедрі Св. Свщ. Йосафата. Протягом двох днів присутні на Нарадах мали нагоду заслухати звіти голови Крайової Управи ЛУКЖК Марусі Барщик, скарбника Олі Гуль, голови Контрольної комісії Ірени Маклеллан, єпархіяльних голів, голів референтур, редактора і адміністраторів журналу “Наша Дорога”, подискутувати про насущні справи і окреслити працю на наступний рік.

Оскільки наступний рік ювілейний — ЛУКЖК святкуватиме своє 75-ліття, — усі висловилися за те, щоб відзначити його чимсь справді пам’ятним і важливим. Було представлено два проекти.

Один — підтримка освіти жінок в Інституті ім. Митрополита Андрея Шептицького, який представив отець Петро Ґаладза. Він розповів і показав відео про дуже здібну та високодуховну дівчину з України Марію Іванів, яка буде робити докторат з філософії у MASI. Кошти на навчання покриває Торонтський Університет, потрібні фонди лише на проживання.

Другий проект — реабілітація жінок-військовослужбовців України. Презентацію про проблеми здоров’я жінок-воїнів України представили президент Фонду підтримки України Леся Шимко і д-р Христина Держко. Вони неодноразово бували в Україні, відвідували зону бойових дій і розповіли та за допомогою світлин і відео продемонстрували багато цікавих фактів про жінок, які воюють в АТО.

На Пленарних Нарадах було вирішено підтримати обидва проекти.

Жвавій дискусії викликала точка про 26-ий Конгрес ЛУКЖК, який відбудеться в Торонто. Після голосування затверджено дату проведення Конгресу — 3-6 жовтня 2019 року.

Woman of Grace

By Lyrissa Sheptak

Sister Petronella Dybka is a woman of grace. As a member of the Sister Servants of Mary Immaculate (SSMI) for 70 years, she emulates qualities of the Blessed Virgin Mary, who is the “exemplar of all women.”

Sr. Petronella has the **gentleness** of the Holy Mother to whom she is firmly devoted and loves dearly. Her deep **faithfulness**, which was instilled in her at an early age by her God-fearing parents, is unwavering. Cloaked in **humility**—the true armour of God—Sister has never forgotten the lessons taught to her by the orphans she cared for early on in her vocation. After all her years of service, Sister remains as **innocent** in heart as the preschoolers whom she has instructed at St. Basil’s Sadochok program. Her unending **patience** and **calm demeanor** can be attributed to the **peace** and **joy** of Christ that radiates from her heart. Nowhere is this more evident than when she, and all the children she instructs, glorifies Him through song. Following the example of Mother Mary, Sr. Petronella is a true witness of Christ, a living testimony of kindness and goodness, who has managed to soften the hearts of all those she has crossed paths with over her many years of SSMI service at St. Basil’s Parish.

Born and raised in Winnipeg, Sr. Petronella—born Elizabeth Dybka—shared her early childhood

experiences with four sisters, three brothers, and loving parents who instilled in her and her siblings a strong sense of faith. Raised in a loving home, it was no surprise that she and her twin sister decided to join the Holy Orders. Her brother, Fr. Russell (Russ) Dybka whom she loved dearly, planted the seed of service early on in her life when he decided to join the Redemptorist Order. At the young age of 16, she travelled to Ancaster, ON to join the SSMI, and it was at this point that she decided she wanted to devote her life to the “spiritual formation of children.”

She began her ministry at Mount Mary Orphanage in Ancaster, where she worked with orphaned and troubled children. From 1953 to 1963 she was assigned to instruct children in parochial schools in Pennsylvania, Illinois, and Michigan. It was in 1957 that she made her Final Profession, yet continued her ministry to the children whom she loved dearly. Nothing gave her more satisfaction than to help children and set them up on the road to success by instilling in them a strong love for Christ. One of her favourite ways to reach the hearts

“When she wanted to see the face of God, she didn’t look up and away; she looked at the person sitting next to her. Which is harder. Better.” — Glennon Doyle Melton, from “Carry On, Warrior” about St. Mother Theresa

of children and give glory to God was through music, either in voice or instrument. She knew music brought healing, and it was a way to create confidence and meaning in young lives. In 1963, she was reassigned to Alberta. Although she embraced the opportunity, it was with a sad heart that she bid adieu to the children and families she had grown to love.

Sr. Petronella’s new ministry in Marydale Home in Edmonton, and the Children’s Orphanage in Mundare, proved to be a bigger adjustment than she expected. But she was always comforted in the knowledge that Jesus was with her, listening. Praying to Him constantly, He never failed her sincere heart and Sister began to flourish in her new surroundings. In 1968, she was reassigned once again, this time to the bustling new parish of St. Basil the Great Ukrainian Catholic Church in Edmonton.

Here, she began serving the children of the parish through Sadochok. Oftentimes she was the first person to introduce little ones to the Lord, and she took her apostolic work to heart. Laying a solid foundation in the ways of Christ, she not only helped children along in their spiritual growth and the traditions of the church, but also taught them how to live their faith outside of Sadochok. One of her favourite ways to remind them that they were children of God was through a song called “Be Careful Little Children What You See...,” and “Smile, Don’t You Know God Loves You,” written by her beloved brother, Fr. Dybka.

Through prayer, dance, theatre, stories, and song Sr. Petronella taught her students the ways of their culture and instilled a love for Jesus Christ. Young at heart, Sister often joined the children in song and dance during the Sadochok concerts, and it was always a delight to see her smile in the joy of those moments. As well, from 1968 to 1997 she prepared children for their First Solemn Holy

Sr. Petronella with Children of Mary (above) and with her Sadochok students (below left),

Communion in the parish of St. Basil’s, and the rural communities of Thorsby and Calmar. During this time, she enjoyed teaching summer catechism classes at St. Basil’s Camp. In 1984, she was asked to be the spiritual advisor for the Children of Mary—a group for young girls in the parish (ages Kindergarten to Grade 6) who model their lives after Mother Mary. This group has been a joy for Sister to be a part

of. Always planning and preparing for classes, she would excitedly anticipate her time with the girls and take any opportunity to showcase their beautiful singing, be it through the beloved Christmas or Mother’s Day concerts along with her Sadochok students, or during Sunday Children’s Liturgy, where once a month she would have the Children of Mary sing.

After years of service with children, she knew what worked. What mattered most with little ones, according to Sr. Petronella, was the ability to listen.

“You have to listen, and wait for them to speak.”

Following the Lord’s example of listening to each of our hearts, Sr. Petronella applied it to all the children she taught as well as all their parents and families. Many times, Sister has offered a patient ear to saddened or troubled hearts who trusted her with their innermost struggles and emotions. Never judging, she always comforted them with sage advice and a hug, followed by, “Don’t worry, I will say a prayer for you today in chapel.” I wonder if Sister truly knows the

impact of that phrase. She certainly has a calming way of reminding those who ask for prayers of the power of Christ, assuring them that He isn't as far away as He perhaps seems at that moment. When Sister prays, God listens tenderly. That's one of the reasons why people gravitate to her. Her life has been richly blessed, and God is ever present in all that she does—especially when she prays.

The Ukrainian Catholic Women's League St. Basil's Branch (UCWLC) holds an affectionate spot for Sr. Petronella within their hearts. UCWLC members value Sister's vocation and contribution to the church community. In doing so, the UCWLC have played a pivotal role in the management of the Sadochok program. For most students, Sister was their first teacher, and Sadochok was the first place they were truly separated from a parent for an extended period of time. Sr. Petronella stressed love, acceptance, and tenderness above all, and this made her students' transition from their parents to Sadochok smooth. Many parents remember leaving their little ones in tears on their first day of Sadochok, only to return to find them all happy and full of smiles. UCWLC ensured the longevity of the program, not only for the sake of *what* Sister taught, but because *Sister* taught it. And as she gracefully aged, the UCWLC rallied around her, understanding that the children were just as important for her soul as Sister was for theirs.

For decades Sr. Petronella has created a safe and loving atmosphere for all the children, leaving a strong impression upon their hearts. Ensuring the perpetuation

St. Basil UCWLC Branch President Krystyna Sendziak presents flowers to Sr. Petronella in recognition of Sr. Petronella's 50 years of service at St. Basil Parish and 70 years of service with SSMI (June 2018, Edmonton).

of St. Basil's congregation, she taught generations of children who have grown to become members with children of their own. Love overflows from her heart, along with sincerity in her faith and perseverance in her prayers. She is St. Basil's own prayer warrior. Through her genuine and gentle demeanor, she has touched the hearts of thousands of children and parishioners, leaving each person with a sense of dignity and love.

In the last couple of years, people who have been touched by Sister's love had the opportunity to say thank you. In 2016 St. Basil's UCWLC honoured her with a banquet commemorating her 48 years instructing Sadochok. Hundreds of people came to celebrate the milestone with Sister. She even had the pleasure of seeing students from her very first class! The banquet

was an emotional tribute to Sister, how much she has done within her church community, and all the love her selfless giving has fostered. This past June, Sister was honoured again at the St. Basil's UCWLC end-of-the-year banquet. This time, they paid tribute to her 50 years as a SSMI at St. Basil's Parish. After all of the ways Sr. Petronella touched the lives of parishioners, we could never thank her enough.

We love you, Sister Petronella, and our hearts swell when we think of all the ways you have touched our lives. We admire how you have carried yourself as a woman of grace. You have obeyed God's command to live a saintly life and, in doing so, you have been a wonderful role model for all of your students—imprinting Christian values on each of their hearts. So as we thank you for your 50 years of unwavering contribution to St. Basil's Parish and continual prayers, may we leave you with a prayer of your own.

May God continue to bless you and shine His light upon you. And as you transition to the next assignment in your life, may you embrace it with the same trust and passion for Christ that you instilled in the hearts of the thousands of people who you have evangelized throughout your life.

Dear Lord, since every perfect gift must come from you, I pray you give us kindness and meekness of heart, singleness of purpose, and the simple faith of a child so that we may carry out your Will and realize our purpose as Sister has, in her service as a Sister Servant of Mary Immaculate.¹

Submitted by St. Basil UCWLC, Edmonton

¹ Prayer verse taken from Liz Olynyk's speech commemorating Sr. Petronella's 70th Anniversary as a member of the SSMI

Created to Praise

By Lyrissa Sheptak

Life can be peculiar. Most days I'm making progress; but more often than not, I feel like I'm spinning my wheels.

I can have a day of serenity and smoothness only to be followed by an exhausting week riddled with issues that bring me to my knees. There are rarely long-standing moments of peace in my life. Just fragments. Sometimes my peace can last for a few days; more often than not, though, mere moments. When I realize this, I think, "Wow, I should thank God for this one moment. Here. Right now. Because my day's going to be nuts." More often than not, I find myself beseeching the Lord, asking for a favour or another chance at something that didn't go over so well. I wonder what it sounds like to God? The medley of voices praying, promising, whispering desperately. But I know they get through because I've seen His work in my life. It's undeniable. God answers prayers. Not all of them, nor the way I'd like Him to, but God's guiding presence and response is unarguable.

Sometimes I'm right on target and aware of answered prayers or blessings, offering up a "thank-you." But let's face it, often it takes a while for the connection to be made. Lately I've been quite

absentminded. The other day I had so much on the go that I forgot everything—breakfast, to glance in a mirror before running errands, or that my boys had a baseball game at night. By the time I walked to my vehicle that evening, I didn't know what day it was. I actually had to consult the calendar on my phone. A funny story to recount, but kind of pathetic, too. Do you think thanking God for my scatter-brain day was even on my radar? It should have been first because He made my day come together perfectly, despite it all. As I forgot one thing to the next, He filled in all the blanks. I eventually put all the connections together and gave thanks, but I should have remembered quicker. After all, I can safely say that we all enjoy hearing a well-timed thank-you every now and then.

I don't think any of us take issue with the idea of giving thanks to our Creator. We're taught to count our blessings in good and difficult times. It's not a foreign concept. But do you know what is a foreign concept to many people, me included? Praise.

The Catholic Catechism explains praise as two-fold: theology and economy. Theology discusses the mystery of God's life. Through Liturgy, prayer, adoration, and the help of the Saints, we can cultivate a personal and intimate relationship with the Lord and begin to understand His heart. Economy is knowing the works of God, the way He shows Himself, or what He does, which is found in sacred scripture. So, to be able to praise fully, we need to study sacred scripture and set aside time for Christ in order to understand His heart. Just like putting in quality time with a friend, learning about her family, her childhood, likes, or dislikes, so, too, must we spend time with Our Lord. We need to make Him our best friend, and the more we know Him, the better we can come to trust and understand His plan. But what does this have to do with praise? Everything.

Many people, including me, are at a loss as to *how* to praise. I used to think that it was just a glorified way of thanking God with catchphrases like, "Praise Jesus," "Glory to God," or "Hallelujah." They are

good examples of praising, but I discovered that these phrases are only half of it. Think of little Johnny playing a soccer game. He's doing really well and so we want to give him some praise. We say, "Good job Johnny! How awesome and great you are!" But little Johnny is looking at us confused, "Great and awesome for what?" We need to get specific and **declare** little Johnny's deeds. So we praise him for his fancy headshot and goal. Little Johnny finally understands. So if we're going to praise God, we need to get specific. How? Through theology and economy. Alright, I understand those definitions. But if I'm not supposed to only use catchphrases then *how* do I praise and *why* is it so important?

I actually bought a book to answer these questions, and it completely changed the way I approach situations and problems in my life. It is titled *Praise God and Thank Him*, by Catholic International speaker, Jeff Cavins. The underlying thesis

is that we were created to praise God, and we should do it **all the time**. It should constantly be on our minds and upon our tongues. In fact, if we are asking God for help, we should be praising Him *first*, which is how our daily prayers should begin.

We can learn this lesson from the Old Testament. In Judges, when the twelve tribes prepared for battle, they asked God which tribe should be the first to enter into battle. The question is posed in Judges 1:1 and then 20:18, "Who shall go up first for us to do battle?" God answered them saying, "Judah shall go up first."

Judah, from what I've read, was the largest tribe. It was also the tribe that David came from and was the line of Jesus. But Judah, or *Yehuda* in Hebrew, means "praised." God instructed that praise should

go first.¹ The lesson for us is that in the face of our battles, be it medical, financial, relationships, or *any* problem, we are to go into our battles first with praise. It doesn't mean that we never have to *do* battle. It just means praise goes hand in hand with waging war. We are to enter war with the greatness of God upon our tongues. We never battle alone.

As well, *Yehuda*, with the root word *yadah*, means "to confess." When we praise, we declare—or confess—God's greatness; but, it also means "confession." We should confess our sins because our battles are big enough without their added burden.² Cavins urges us to wear praise like a garment "instead of a spirit of despair." God doesn't want us to be weighed down by sin because that means we weaken our relationship with Him. So if we

¹ Jeff Cavins. *Praise God and Thank Him*. Servant Books, 2014. Pg. 7-8.

² Ibid. 9.

Tips for Praising God by Jeff Cavins

- 1 Start seeing qualities and deeds in others that are praiseworthy. It will help you cultivate a habit of praise.
- 2 Begin praising God *before* difficult situations or meetings at work or home. By praising God before a big engagement, we remind ourselves that God goes first in our lives and is already handling the situation. He will also help you control yourself—your words, demeanour, your mindset.
- 3 Next time a difficult situation arises, take a moment to think of two attributes or deeds of God that will benefit you in the situation. Instead of going from crisis to crisis and hair-trigger responses, we can make decisions relaxed and calm.
- 4 Choose a Psalm and memorize it.
- 5 Try to write your own Psalm. Start with a petition and end with praise.
- 6 Listen to Christian praise music. Keep your mind on the Lord and recall His greatness.
- 7 Create a list of God's attributes and keep them on you. They act as reminders.
- 8 Participate in Holy Hour or Adoration. Adore the Lord and read the Psalms.
- 9 Keep a prayer journal.
- 10 Stay a few minutes after mass to Praise God.

confess our sins and remain humble, we let God take the lead (His rightful role in our lives) and do the heavy lifting. When we decide to trust Him to take the lead, then we can feel confident and at peace that He'll fight our battles. Our job through it all is to praise Him. Do you know who was really good at doing this? King David.

Let's start from the beginning. David was special from the onset—the apple of God's eye.³ He had charisma, panache, and an unwavering faith in God that leaves me envious. Although a special child, it was his heroics with Goliath that got him noticed. He had an unquenchable belief that God would help him battle the giant and save Israel. He didn't have an ounce of doubt in God's power and loyalty. When King Saul and David's brothers questioned David's abilities, he boldly stated, "The Lord who rescued me from the paw of the lion and paw of the bear will rescue me from the hand of this Philistine" (1 Samuel 16:37). Then, with five smooth stones, a slingshot, and the garment of praise, David stepped toward Goliath and declared, "You come against me with sword and spear and javelin, but I come against you in the name of the Lord Almighty. The God of the armies of Israel which you have defied" (1 Samuel 16:45). And so began the tumultuous life of David.

King David was a warrior, leader, and a writer of Psalms. He was a lot of other things too, including a great sinner. He was a "man of contrasts." A man known for tremendous military conquests, yet he could not completely conquer himself, thus suffering the consequences of it many times over,⁴ and he knew it. He knew when he was close to God, and he understood when he should be shunned

by Him, yet wasn't. So, just as Leonard Cohen, poet, singer, and songwriter extraordinaire, penned in his famous song, *Hallelujah* (about King David), David—even in the utter humility and discomfort of his old age—never quit repenting... and he never quit praising God.

*And even though it all went wrong
I'll stand before the Lord of Song
With nothing on my tongue but
Hallelujah*

David was special: humble, reverent, devoted to the Lord, loving, faithful, obedient, and repentant.⁵ Through all his victories and sinning he managed to author many (but not all) of the Psalms. The Psalms are a book in the Old Testament that liken to hymns—poems sometimes set to music that evoke deep emotion about God and to God. Some are poems of praise and thanksgiving, others are lamentations. They are love letters to God and lessons to us as to how we should endeavour to be people after God's own heart, just as David came to be known. All in all, many of the Psalms are about worship, and David, sinner that he was, knew how to worship. In fact, the Psalms are a good place for us to begin in our journey in praise. The authors have left thorough examples of praise through their declarations, exultations, and supplications.

David loved God. He really loved Him and loved to praise Him for His goodness, steadfastness, love, and grace. David also knew how to pour out his heart to God when things went awry. He had a way of laying

it on the line and being honest with God. David has shown us, through his battle with Goliath and words in the Psalms, how to praise God before any battle in life, and thank Him for victory before it even happens. *We—I*—need to do this. We need to praise God before our battles, and not just go through the motions, but put our whole selves into it. But unless we work on a personal relationship with God and get to know Him better, our actions will be nothing more than going through the motions... which is missing the point.

There is good praise language and phrases in the Psalms that we can read and emulate in our own worship of God. The key point is that we are to involve our hearts and minds. Despite David's later antics and sins, he loved God completely, whether he felt worthy or not of God's love. We shouldn't just recite words; we have to allow our hearts to become invested. When "I love you" doesn't come from the heart, it sounds empty. If we make a decision to widen our praise knowledge and vocabulary, then our praises will be sincerer. Being instructed to praise God before every big situation in our lives means we are deepening our relationship with the Lord, which is what we should be doing in the first place. It's a win-win situation.

We shouldn't become disheartened if praise doesn't come naturally. Cavins claims that it's a learned discipline. We just have to put in the effort and try to do it even if it doesn't seem natural at first. →

³ "Keep me as the apple of your eye; hide me in the shadow of your wings."
Written by David, Psalm 17:8.

⁴ Thought Co, "A Man After God's Own Heart"

⁵ Ron Edmonson, *10 Reasons why David is Called "A Man After God's Own Heart"*

The more we study scripture and recognize God’s words and deeds—as well as try to understand His heart—the easier it will be for us to declare God’s greatness and offer Him praise. So it’s really a matter of trying to create a habit of praise in our lives.

Dress yourself in the garment of praise and join me on a journey for the courage to make praise a part of our everyday lives. For every big situation, and in difficult times,

let’s decide to first put on Christ. In the busyness of our lives, let’s make time to sit in the presence of God, read scripture, pray the rosary imploring His mother’s help, endeavouring to get to know Him better, because if we know Him more intimately, then we are better equipped to fight Satan. Praising God is a strong weapon against Satan and the problems he inflicts.

We were created to praise God, and if we do, it will bring “untold

graces into our bodies and souls.”⁶ As we wake each morning and put on the armour of God and the garment of praise, may we strive, like David (sins and all), to enter into each of our battles, declaring God’s glory. Then we, too, can be people after God’s own heart.

*Death could not hold you
The veil tore before you
You silence the boast of sin and grave.
The heavens are roaring
The praise of Your glory*

*You have no rival
You have no equal
Now and forever,
God you reign.*

— *What a Beautiful Name*
Hillsong Worship

⁶Ray Sullivan, *Catholic Stand*, “Praising and Thanking God, Now and Forever”, December 31, 2015

Acronym for Praise and Prayer

- A**doration – Praise God for who He is
- C**onfession – Confess your sins to God
- T**hanksgiving – Thank God for what was done
- S**upplication – Bring your requests before God

ЛІГА УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК КАНАДИ
Крайова Управа
UKRAINIAN CATHOLIC WOMEN’S LEAGUE OF CANADA
National Executive

The Vera Buczynsky Ukrainian Studies Scholarship

The National UCWLC is offering one scholarship of \$1,000 to a person of Ukrainian Catholic descent who is planning to enroll in Ukrainian Studies at the post-secondary level. Criteria and applications are available online at www.ucwlc.ca. Applications should be submitted electronically to

**The Vera Buczynsky Ukrainian
Studies Scholarship Committee**
Olha Karaim, Chair at
ucwlcnationalscholarship@gmail.com

The Mary Dyma Religious Studies Scholarship

The National UCWLC is offering one scholarship of \$1,000 to a lay woman of Ukrainian Catholic descent who is planning to enroll in Religious Studies at the graduate level. Criteria and applications are available online at www.ucwlc.ca. Applications should be submitted electronically to

**The Mary Dyma Religious Studies
Scholarship Committee**
Olha Karaim, Chair at
ucwlcnationalscholarship@gmail.com

Український священник замерз з дітьми, виконуючи свій обов'язок милосердя

Маловідомий широкому загалу простий священник з Немирова Іван Кипріян мало чим відрізнявся від отців УГКЦ свого часу — початку ХХ століття. Освічений, шляхетний, він служив Богу та своєму народові.

Помер мученицькою смертю разом з дітьми-в'язнями радянського табору. Дізнавшись, що дітей ведуть не на медичний огляд, а на страту, виготовив з цукру ангеляток і пробрався до тих дітей у клітку, щоб підтримати їх.

Страту відклали через завірюху, а через 4 дні вартові радянського концтабору знайшли всіх замерзшими, пише maksymustravel.blogspot.com.

Весь світ знає про святого Максиміліана Кольбе, священника-францисканця, який в Освенцімі сам зголосився на розстріл замість багатодітного батька, на якого випав жереб. Всі чули про Януша Корчака, польського педагога, який добровільно пішов у газову камеру разом зі своїми вихованцями.

Настала черга сповістити світові і про отця Івана Кипріяна...

О. Іван Кипріян був висвячений на священника у 1883 р. і до кінця своїх днів зберіг вірність материнській Церкві. Слово Боже стало основною зброєю високоосвіченого пароха, який з молодих літ проповідував любов до Бога, любов до ближнього. Особливо о. Кипріян любив дітей і намагався вкласти в їх чисті душі зерна правди, смиренності. А ще виховував їх патріотами, бо сам ним був.

У 1918 р. з розпадом Австро-Угорщини на території Західної України утворилася ЗУНР, якій тут же оголосила війну Польща. На заклик уряду ЗУНР почала організовуватися УГА, і о. Кипріян, залишивши свою парохію, стає польовим духівником УГА. З нею пройшов весь її героїчний і трагічний шлях. Словом Божим підтримував галицьких юнаків під час прощання з рідним краєм 16-18 липня 1919 р. і у дні

страшної трагедії в «чотирикутнику смерті».

Після поразки національно-визвольних змагань о. Кипріян залишився на Великій Україні. Заарештовано його в 1920 р., хоч у «Мартирології Українських Церков» читаємо, що о. Іван був заарештований чекістами на початку 30-их років.

У таборах ГУЛАГу український священник пережив голод, хвороби, знущання і катування більшовицьких садистів.

Згадує про о. Кипріяна о. Кухарик:

“Він був одним із наших праведників, хоч був брудний, обдертий і знаний як “номер 8-9-8-6 ... Вся його історія пов'язана з понурою трагедією концентраційних таборів на далекому Сибірі, де голод, тортури, муки й жах, здається, намагаються затемнити навіть самі зорі на морознім сибірським небі, де вечір не приносить ні відпочинку змученому тілу, ні спокою серцю, ні навіть маленької надії на краще завтра у цій темряві невилічності”.

Більшовицька система нищення людей не жаліла навіть найменших дітей.

У барак №332, де сидів наш священник, привезли малюків. Це були діти «врагов народа», батьки яких були знищені. Ці нещасні отримували лише залишки їжі,

тому мало хто з діточок доживав до п'ятирічного віку. Обдерті, у лахмітті, діти переставали бути дітьми, а хвороби і голод косили їх десятками.

О. Кипріян домігся у табірному начальства бути опікуном тих маленьких «ворогів народу». Шістдесятирічний священник випрошував їжу у дорослих в'язнів, носив помираючим дітям теплу воду, шукав будь-яке лахміття, аби зігріти найменших, котрі ледве навчилися говорити. А вночі щиро молився Богу, щоб порятував цих ангеликів.

Сам о. Іван майже нічого не їв, бо свою частку віддавав дітям.

Згадує о. Кухарик:

“Його лице було сине і жовте. Жовте там, де видніла потріскана шкіра, а сине, де потріскали жили й починалося

запалення. Ніс, зламаний ударом, був також синій, ніби чорний. На підборідді виднілися рани, що ніколи не гоїлися. Його очі казали всім, що то була людина, повна любові не тільки до приятелів, але і для своїх ворогів”.

О. Кипріян опікувався понад сімдесятьма дітьми. Щодня він правив Службу Божу для тих, хто зійшов з розуму, і паралізованих дітей. Тулив до себе тих нещасних і гірко ридав разом з ними. Померлих дітей о. Іван сам хоронив, обережно несучи легеньке тільце на руках і шепчучи молитви за упокій дитини.

Усі дорослі в'язні глибоко поважали його і допомагали оберігати дітей на відміну від червонозорих садистів.

... Одного разу отцеві Іванові

таємно повідомили, що енкаведисти забрали 20 дітей не для медичного огляду, а на розстріл, і зачинили їх у клітці без даху, аби зранку розстріляти серед снігів.

Нещасні діти ридали і кликали о. Кипріяна, щоб до них прийшов. Та садисти не звертали на це ніякої уваги. Невдовзі почалася жахлива хуртовина. Отець Іван, долаючи стихію, шукав приречених, кликав їх. Молив Ісуса і всіх святих допомогти йому знайти дітей. І він почув їх плач.

Заметіль тривала чотири дні, і розстріл відложено на пізніше. Як метелиця скінчилася, то сторожі знайшли тіло о. Кипріяна в клітці разом з замерзлими дітьми. Він ще тримав руку одного хлопчика. Сталася ця трагедія у 1934 році...

Ігор Федик “Українські патріоти: синтез духу і чину» Л. 1998
Джерело: ukrainianpeople.us

Папа Франциск привітав з 25-літнім подружнім ювілеєм священника УГКЦ та його дружину

18 травня 2018 р. до папської каплиці ватиканської резиденції «Дім Святої Марти» на ранкову Боже-ственну Літургію прийшли родини, які зустріли свої подружні ювілеї, а також душпастирі-ювіляри, котрі відзначають річницю священничих рукоположень. Щасливі гості Понтифіка — це люди з різних куточків світу. Серед ювілятів, яких запросив Папа на приватну молитву, — священнича родина з Чернівців отець Валерій Сиротюк та добродійка Оксана Сиротюк. Українське священниче

подружжя разом 25 років.

Розповідає отець Валерій Сиротюк: “Минулого року в Римі на парафії української базилики Святої Софії ми з дружиною мали нагоду бачитися з пресвященним Владикою Іринеєм Біликом. У розмові з ним ми згадали, що наближається ювілейна дата того дня, коли пресвященний, будучи ректором семінарії, благословив студента Івано-Франківської семінарії та студентку Київського Педагогічного Університету на подружжя. Єпископ Білик уважно

нас слухав, а наприкінці каже: “Чекайте, від мене вам прийде подарунок”. І ось приходять на нашу адресу лист від секретаря Папи з повідомленням про те, що Папа Франциск запрошує мене разом з дружиною на ранкову Літургію...”

Продовжує добродійка Оксана: “Ця приємна новина справді стала для нас гарним подарунком. Я хотіла поїхати до Риму і бути разом з чоловіком. Я відчула відповідальність за жертвенний дар, який приймає кожна імось. Це справедливо бути поруч на

молитві з Понтифіком. Так само поруч і разом, як ми спільні в народженні дітей, разом в діленні горя і втіхи, праці на парафії, разом перед Богом... Пізніше, стоячи на молитві з Папою, я перебирала у своєму серці гіркі долі моїх посестер, котрі також, як і богопосвячені особи, зазнали гонінь, тортур та переслідування в часах підпільної УГКЦ. Я бачила Папу Франциска і подумки промовляла: "Святійший Отче, скільки ж то українських священничих родин прийняли хрест і голгофу тільки за одне, щоб бути з тобою в єдності і під твоїм духовним проводом. Ця єдність нам далася жертвою наших чоловіків-священиків, потуранням наших дітей і онуків. Стою на цій молитві і думаю собі: я сьогодні тут стою близько Папи Франциска замість тих добродійок, замість тих імостей, тих паніматок, що зберегли в минулому нам католицьку єдність".

Did you buy a gift subscription or two of NASHA DORONA for your favourite people? For their birthday or anniversary? Please see page 34.

Щасливе подружжя привезло Папі українські дарунки. Як видно із світлини, Папа Франциск виявив до українців свою прихильність і любов.

«Наше весілля 25 років тому, — продовжує отець Валерій, — відбулося в моїх рідних Кутах на Гуцульщині. В краю килимів, кептарів, сардаків, крисань, вишиванок. На час нашого візиту до Риму припадав

Отець Валерій Сиротюк та добродійка Оксана Сиротюк подарували Святійшому Отцеві гуцульський кептар та кресаню.

День української вишиванки (17 травня). Тому без жодних інших варіантів ми вирішили подарувати Святійшому Отцеві гуцульський кептар та кресаню. Владика Іриней попередньо нам розвідав розміри одяжі Папи, а декан Косівський отець Роман зібрав для нас кращих майстрів Гуцульщини. Результат перевершив наші сподівання. На початку зустрічі з Папою Франциском я привітався українською "Слава Ісусу Христу", і Папа відповів українською "Слава Навіки Богу". Здається, з цієї хвили увага Папи до нас була особливою. Я представився, хто я і звідки. І коли Папа почув, що я одружений священник і поруч стоїть моя добродійка, то Папа подав нам одразу обидві руки. Справді, він нас благословляв обидвома

руками, і ми всі почувалися дуже щасливі та раді. Настав час на подарунки, і ось, на якусь хвилину, Папа Франциск — український гуцул. Дай Боже Папі "щестя і здоров'я", як кажуть наші горяни. Але то було ще не все. На якусь хвилину від радощів я згубився в часі, і Папа побачив у моїх руках велику книжку. А перед нашою дорогою до Риму наш Владика Йосафат просив передати від нього поклін і нагадати Папі, що всі українці чекають Папу в гості до України, а заодно передати Святійшому Отцеві книгу про Церкву на Буковині, про новоутворену Чернівецьку Єпархію. Отож Папа питає, чи ця книжка, що в моїх руках, також є для нього? О, відповідаю, перепрошую, так, звичайно. На першій сторінці книжки наш Чернівецький катедральний собор, якому скоро 200 років.

Папа був до нас доброзичливим, а його обійми теплі, наче нас вітав не глава держави і не Римський Архієрей, а рідний батько...

Того благословенного дня ми з дружиною ще прийшли до нашого Святого Йосафата, гріб якого знаходиться у Папській Базиліці Святого Петра, та блаженної матері Йосафати, мошці котрої лежать у генеральному домі Сестер Служебниць.

У день ювілею ми дякуємо батькам за дар життя, Владиці Іринееві за подарунок, Преосвященному Йосафатові за молитву, Папі Франциску за любов, а Богові Святому за все!"

Тарас Лазарук.
Джерело: ugcc.cv.ua

Celebrating the Spirit of Two Peoples: Indigenous and Ukrainian

Reconciliation focus of 9th Annual Bishop's Prayer Breakfast

By Jayne L. Bury, Communications Coordinator, Ukrainian Catholic Eparchy of Edmonton ALL PHOTOS BY JAYNE L. BURY

June 8, 2018 — The Lord's Prayer recited in Cree. Indigenous drummers performing the Honour Song. Jingle dancers calling for healing of the sick mingling at breakfast with Ukrainian Catholic Edmontonians. "We're making history," said Adrian Lachance, founder of Running Thunder Dancers referring to the Shumka Dancers' production of Ancestors and Elders.

Adrian's comment applies equally well to the program presented at the 9th Annual Bishop's Prayer Breakfast on June 6 in Edmonton's Verkhovyna hall, and emceed by Edmonton Catholic Schools superintendent Joan Carr.

"We're breaking ground here and this is cutting edge collaboration with two different unique cultures and I think this is the beautiful part of this collaboration... as two entities coming together and making something more beautiful."

Elder Betty Letendre and Assistant Superintendent Joe Naccarato

At the prayer breakfast, Elder Betty Letendre shared the experience of a traditional Cree welcome—the protocol offering of tobacco from Joe Naccarato, Edmonton Catholic Schools Assistant Superintendent responsible for Learning Services Enhancement, who played a major role in ensuring the prayer

Ben Calf Robe-St. Clare Catholic School students Joe Szolosi, Alex Szolosi, Kevin Tokohopie, Alex Frank, Nolan Stanley, Skylar Gladue and Royce Smith (behind instructor) and their drumming instructor Lloyd Cardinal perform the Honour Song.

breakfast was a success. This ritual was followed by a group of young Indigenous drummers from Ben Calf Robe and St. Clare of Assisi Catholic School and their instructor, Lloyd Cardinal, performing the Honour Song, a ceremonial invitation to the breakfast celebration.

Elder Betty spoke eloquently about the Cree belief in the interconnection of all of nature, from humans to plants, to animals and even insects such as ants. She observed that perhaps these tiny creatures were more deserving to be on earth than humans because ants are carrying out the function they were created for and not hurting anything else. Humans, on the other hand, are destructive of our world and its creation.

Elder Betty is a traditional Cree/Métis woman from the Papaschase Band and a direct descendant of Papastewo. She grew up in the area northeast of Lac La Biche and "has been honoured for many years to hold, share, and

Cree Elder Betty Letendre; Joan Carr - ECS Superintendent, Prayer Breakfast MC

serve as a living model of ancestral sacred laws through her role as a Kehteya (Elder)," said Joan Carr, Edmonton Catholic Schools superintendent and breakfast master of ceremonies in her introduction of Elder Betty. "The wisdom and knowledge she carries has earned her the right to sit in the north direction, along with the Old Ones."

Elder Betty also advocates for children and is frequently a speaker at conferences, workshops, and public gatherings. She has and continues to hold professional management and leadership positions in school and Indigenous organizations. She dreams of helping to

build a just and safe society where all peoples work together towards a shared vision of humanity.

In opening the breakfast, Elder Betty led the Lord's prayer in Cree with two students from Ben Calf Robe-St. Clare School, Braydon Callihoo and Elise Szolosi. Later she read the Prayer for the Laity, Clergy, Religious and Monastics that she composed in Cree specially for this event.

Elder Betty also introduced Anna Marie Sewell, of Polish and Ojibway descent, who is Edmonton's fourth poet laureate. Anna Marie read the poem she specifically wrote for the Ancestors and Elders production in which she incorporated elements of English, Ukrainian and Ojibwa.

One hundred gifted artists, musicians, choreographers, actors and costume designers from both cultures joined together to create the Shumka production, Ancestors and Elders, noted breakfast keynote speaker Darka Tarnawski, executive director of and former dancer with Ukrainian Shumka Dancers and Shumka School of Dance. "This was the most fulfilling project I have ever worked on."

"Ancestors and Elders was an exploration of tradition and truth in a collaboration between Ukrainian and Indigenous artists, a portrayal of true compassion and humanity," according to Darka. "When I first heard a story of Aboriginal peoples providing assistance to Ukrainian settlers in Alberta in the early 1900s, I knew it had to be explored. 'These berries are safe to eat.' 'This basket of medicinal herbs will heal you.' 'You can stay warm here.'"

"Through the process, I also heard stories of Ukrainian immigrants helping their Indigenous neighbours, providing occasional work and shelter on their farms, and

Anna Marie Sewell; Darka Tarnawski - executive director of and former dancer with Ukrainian Shumka Dancers and Shumka School of Dance, prayer breakfast keynote speaker

hiding Indigenous children who had run away from the harsh environment of Indian residential schools."

Darka shared the story that one of the visual artists in the production, Lana Whiskeyjack, "was raised by a Ukrainian foster family whom she loved dearly and who hosted Whiskeyjack travellers on many occasions with traditional Ukrainian hospitality."

Although the participants in the production learned much about the past interactions between Uk-

rainian settlers and Indigenous Peoples, they also discovered that there are still many similarities between our cultures: embroidery, percussion in music, respect for the land.

The production brought together interesting creators from both cultures as, for example, the second visual artist, Svitlana Krawchuk. Svitlana is a first generation immigrant from Ukraine, married to a Cree. This relationship enables her to create across her and her husband's "spiritual cultures." The two visual artists, Lana and Svitlana, "shared stories and painted images that were used in projections on seven large panels above the stage," Darka observed.

Indigenous and Ukrainian costumes were blended by Megan Koshka and merged with pieces representing earthly elements, like flora, fauna, day, night, water and soil, wind and fire, demonstrating

Ben Calf Robe and St. Clare of Assisi School

The school has two namesakes, Ben Calf Robe and St. Clare of Assisi. This dual name reflects the dual nature of the school itself, combining the natural heritage and teaching as a First Nations Métis and Inuit (FNMI) school with the Catholic traditions that complement each other.

Assistant Superintendent of Learning Services Enhancement, responsible for Indigenous Learning Services, Giuseppe (Joe) Naccarato, takes great pride in being able to share wonderful experiences like the prayer breakfast with members of his team. Edmonton Catholic Schools recognize the Council of Elders as the authentic, active participants in spiritual ceremonies, traditional events and cultural protocols.

Ben Calf Robe was a Native elder who spent his life trying to make sure his people had access to education and the right to be educated. **St. Clare of Assisi** originally came from a wealthy family. However, after hearing a young man named Francis speak, she swore a vow of poverty. Clare soon became a member of St. Francis' council and devoted herself to Christ by helping those in need.

— Excerpt from presentation by Joan Carr, Superintendent of Edmonton Catholic Schools and Breakfast MC

the respect each culture has for all creation. Ukrainian and Stony Nakoda musicians and composers developed the music.

Joseph Hoffman, Shumka's artistic associate, took on the role of co-director with Indigenous theatre artist Barry Bilinsky, whose mother is Cree and father Ukrainian. The Shumka and Edmonton's Running Thunder Dancers artistic teams choreographed the production.

The producers discovered and were able to blend the different approaches that each culture uses to create. Shumka's focus is precision of stage dance and Running Thunder's is ceremony. So, in a pipe ceremony held in Edmonton's river valley, the two cultures called upon ancestors and elders to bless their common journey and before the actual performance at the Jubilee Auditorium in April the production

Fr. Stephen Wojcichowsky, Ukrainian Catholic Eparchy of Edmonton Chancellor and Vicar General, reading concluding prayer with Ben Calf Robe-St. Clare School students Braydon Callihoo and Elise Szolosi. ECS Superintendent Joan Carr in background.

team held a circle of unity with a ceremonial smudge.

Working together on the success of this project, participants from both cultures had the opportunity to share their thoughts, dreams, prayers and hugs. For Darka, being a part of this creation has instilled in her more of a feeling of Canadian identity, rather than simply a focus on her Ukrainian background.

"Ancestors and Elders," explained Darka, "is not a look at

truth and reconciliation. It is *an act of truth and reconciliation.*"

Celebrating the Spirit of Two Peoples: Indigenous and Ukrainian - 9th Annual Bishop's Prayer Breakfast ended with a prayer read by the Ukrainian Catholic Eparchy of Edmonton Chancellor and Vicar General Fr. Stephen Wojcichowsky, accompanied by Ben Calf Robe-St. Clare School students Braydon Callihoo and Elise Szolosi making the sign of the cross in Cree.

Selected Prayer Breakfast Photos

PHOTOS: JAYNE L. BURY

Elder Betty Letendre and Darka Tarnawski; Anna Marie Sewell, poet, and Rena Methuen, principal of Ben Calf Robe -St. Clare School Robe Catholic School; prayer breakfast guests

Jingle Dancers Jayda Tokohopie, Amber Frank, Hailey Powder, Tiffany Butler and Autumn Butler

Russia fixes sights on Europe, as U.S. loses credibility as leader of free world

By Oksana Bashuk Hepburn

MYRON PARZEI

Russian President Vladimir Putin is aiming, it seems, to usurp Europe, writes Oksana Bashuk Hepburn. To that end, the European Union and NATO must crumble. Stable relations must falter and trade wars ensue.

U.S. President Donald Trump has befuddled the world since coming to power, but the last few weeks have been ghastly.

Insults have rained down on friends—Canada, Germany, Britain—agreements like NAFTA upturned, and NATO's membership threatened. Meanwhile, Russia's President Vladimir Putin has, figuratively speaking, gotten away with murder: some 11,000 have been killed in his war in Ukraine, and more than half a million in Syria, where he props up the regime.

It gets worst. Trump's one-on-one with Russia's president last month may have ominous results. Hailed as "better than super" by Russia, it implied, among other things, that both agreed on the sanctions and had come to an "interesting" deal on Ukraine.

If this is so, this agenda is disconcerting. It demands an answer as to why the leader of the free world is caving to the will of someone who many see as an international criminal.

In a far-reaching *Globe and Mail* piece, Mark MacKinnon writes that "many believe Mr. Putin would like to see the planet divided once more into Western, Russian, and perhaps Chinese, zones of control." Ukraine, which MacKinnon considers indispensable to Russia's

greatness, "would fall on Russia's side of any new Iron Curtain."

This may be happening already.

Unpunished for the brazen annexation of Ukraine's Crimea—he's not on various sanctions lists and Russia is still in the SWIFT system, which facilitates international financial transactions—Putin felt empowered.

His aspirations have expanded beyond Ukraine, beyond the return of the USSR. He is aiming, it seems, to usurp Europe. To that end, the European Union and NATO must crumble. Stable relations must falter and trade wars ensue. To date, Britain is leaving the EU and newly announced tariffs are causing chaos.

Germany is aiding and abetting. Its Nord Stream 2 gas pipeline is a godsend for Russia. It brings much-needed revenues, punishes

Ukraine, and blocks Europe's energy independence. Steve Bannon, Trump's former advisor, is fusing countries through his alt-right movement. It aims to align Europeans further with Moscow which, masquerading as the standard-bearer for national purity, family, and Christian values, aims to coerce Europe further to its will.

So, Putin gets Europe. What does Trump get?

Because he, too, often telegraphs that he wants to be a one-man show with absolute power—a dictator without checks and balances—America's president gets a willing mentor to make America like Russia.

In this America, as in Russia, the leader's lies are truths. The free press is the enemy of the people to be diminished and, perhaps, eliminated. Congress—all checks and balances—are neutralized, and the president's office is used to enrich the incumbent, his family, and entourage.

Next, the judiciary and the security intelligence apparatus must be corrupted, beholden to the leader. Subservience of officials, indeed citizens, is guaranteed by fear: the idea of giving up Americans to Russia for questioning is an example of what may lie ahead in such a scenario. →

United States President Donald Trump shakes hands with Russian President Vladimir Putin July 16 during their meeting in Helsinki, Finland. WHITE HOUSE PHOTOGRAPH BY SHEALAH CRAIGHEAD

Mr. Putin's carrot to Trump is his mentoring on how to obtain absolute power. Solo meetings are needed for such schemes. But there's more for the American president than just controlling America.

He gets all of North America.

Such an arrangement explains why Trump is so sure that Mexico "will pay for the wall," and his incomprehensible rudeness to Canada's prime minister. Incomprehensible, until one realizes that without U.S. defence, Canada is vulnerable to Russia or, equally frightening, to a now-belligerent neighbour to the south.

This is important: if Putin can attack Ukraine because he wants its territory and human and natural resources, why can't Trump?

But what about the Middle East and China?

Russian sources broadcast that these were addressed at the secret Helsinki, Finland meeting between Trump and Putin. Also, it was learned that Israel is to be strengthened—a nod to intense pressure from its Russia and U.S. diaspora. But Syria's freedom fighters are thrown to the wolves and China may become a common enemy.

But first thing's first: Europe is to be Putin's, North America—Trump's. Or is there room for hope in this scheming?

Given the overwhelming negative reaction to Helsinki by the American people—and the world—this new world order may be dead. Let's hope so; but don't count on it yet. — *The Hill Times*

Oksana Bashuk Hepburn, formerly president of a consulting firm brokering interests between Canada and Ukraine and a senior policy advisor to the government of Canada, writes on international issues.

Сенат США визнав Голодомор 1932-1933 років геноцидом українського народу

Сенат США одностайним рішенням ухвалив двопартійну резолюцію, яка стала першим в історії правовим актом Конгресу США, де Голодомор 1932-1933 років визнається геноцидом українського народу.

Про це повідомило 4 жовтня 2018 року Посольство США в Україні.

Так, зокрема, до постановляючої частини документа включено визнання Сенатом висновків Урядової Комісії США щодо Голоду в Україні (від 22 квітня 1988 р.) про те, що «Сталін та його оточення вчинили у 1932-1933 рр. геноцид проти українців».

Резолюція також засуджує систематичні порушення прав людини, у тому числі права на самовизначення та свободу слова, вчинені радянським урядом проти українського народу. Висловлюються найглибші співчуття жертвам, тим, хто пережив Голодомор, та їхнім родинам, а також міститься заклик до поширення інформації

з метою підвищення обізнаності у світі про штучну природу цієї трагедії.

«Щиро вдячні Сенатові США та головним співавторам резолюції — співголовам Сенатського українського кокуску, сенаторам Роберту Портману та Ричарду Дурбіну за це історичної ваги рішення. Дана резолюція стала результатом плідної взаємодії Посольства України у США, української громади Америки та друзів України в Сенаті США», — йдеться у повідомленні Посольства США в Україні.

Проект подібної резолюції був також затверджений Комітетом із закордонних справ Палати представників Конгресу США і наразі очікує розгляду під час пленарного засідання.

Як в Україні долають дискримінацію жінок в армії

Оксана Тороп, BBC News Україна

У Збройних Силах України служить 25 тисяч військовослужбовців-жінок. Їм уже розширили список військових посад, однак досі не зняли всі обмеження у військовій службі.

У військових структурах ще діє практика, коли жінкам забороняють долучатися до виконання певних завдань та займати окремі посади.

Тож група депутатів розробила законопроект, який має ліквідувати таку дискримінацію. Він чекає на друге читання.

У Генштабі ЗСУ підтримують запропоновані зміни та запевняють, що сьогодні жінок в армії вітають і поважають.

Скільки жінок в армії?

За даними Генштабу, в Збройних Силах на різних посадах проходять службу понад 25 тисяч жінок. Із них понад 3 тисячі — офіцери.

У цілому жінки складають 22,4% від загальної кількості військовослужбовців ЗСУ.

ГЕНШТАБ ЗСУ

При цьому лише 70 жінок обіймають посади полковників, а жінки-генерала в Україні не було і немає.

Виконують вони завдання і на Донбасі — близько 7 тисяч жінок з Міноборони та ЗСУ є учасницями бойових дій.

“Чоловічі” посади

В останні роки Міністерство оборони намагається відкрити для жінок ті посади, які раніше були під табу.

УНІАН

Законодавство забороняє жінкам вступати до військових ліцеїв

У 2016 році для жінок в армії стали доступними близько ста спеціальностей рядового, сержантського і старшинського складу, зокрема й бойові.

Адже раніше жінки могли проходити службу на посадах переважно медичних спеціальностей, зв'язківців, бухгалтерів, діловодів і кухарів.

Тепер жінка в армії може бути водієм, гранатометником, заступником командира розвідгрупи, командиром бойової машини піхоти, кулеметником і снайпером.

Пов'язано це з прийнятими змінами чи ні, але кількість жінок, які йдуть служити в армію, зростає.

Та досі для них під заборону посади, пов'язані з використанням вибухівки, отруйних речовин чи водолазними роботами.

Також жінок не призначають на посади на підводних човнах і надводних кораблях, крім

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ

посад медичного та морально-психологічного забезпечення.

Жінки сьогодні не можуть вступати до військових ліцеїв. Міністр оборони Степан Полторак раніше заявляв, що не підтримує цієї норми і буде ініціювати її скасування.

Волонтерка Марія Берлінська каже, що найсильніші армії світу зняли обмеження щодо жінок.

«Деякі генерали мені закидають, що я хочу всіх жінок загнати в армію», — говорить Марія Берлінська, волонтерка.

Ще у 2015 році вона почала публічно виступати за зняття обмежень для жінок в армії.

За її словами, в армії тоді була ситуація, коли жінок, які були артилеристками, оформлювали кухарками чи діловодами через існування обмежень.

“Я про це заявила в суспільстві і для підтвердження зробила кілька досліджень”, — повідомила вона. Після цього почалася серйозна кампанія з метою прирівняння прав жінок до чоловіків. →

Відтоді вже відбулися певні зміни.

“Деякі генерали мені закидають, що я хочу всіх жінок загнати в армію. Ні. Я хочу, щоб люди приходили, проходили відбір незалежно від їхньої статі і щоб найкращі обіймали ті посади”, — вважає волонтерка.

“Я прихильниця здорового глузду. Ми вже у XXI сторіччі. Воювати треба не фізичною силою, а інтелектом та технологіями”, — каже вона.

Частіше питання гендерної рівності почало звучати від керівників Міністерства оборони. Там запевнили, що підтримують рівні права жінок та чоловіків в армії та готові співпрацювати з експертами і депутатами для поліпшення ситуації.

“Вукраїнському війську мають бути рівні права між чоловіками і жінками, адже жінки-військовослужбовці більше відповідальні, ніж чоловіки. Потрібно поважати жінок, і військовослужбовців у тому числі. Я хочу сказати усім присутнім, що якщо буде якась загроза, то військовослужбовець-жінка виконає бойове завдання на такому рівні, як і чоловік”, — заявляв на зустрічі з жінками, що служать, міністр Степан Полторак.

Дискримінація в законах

Автори законопроекту про рівні права жінок та чоловіків пояснили, що у військових структурах існує “особливе” ставлення до жінки.

Зокрема, контракт на проходження військової служби може укласти жінка, якій від 18 до 40 років. Водночас для чоловіків такого обмеження не існує.

Чоловіки можуть проходити військову службу в запасі на 15 років довше, ніж жінки,

AFP/GETTY IMAGES

Питання гендерної рівності важливе в контексті інтеграції України до НАТО

що значно обмежує можливість отримувати вищі військові звання.

Окрім того, чоловіків зараховують до військового запасу першої, а жінок — другої категорії.

Також законодавство обмежує можливості військовослужбовців-жінок йти в добовий наряд і їхати у відрядження.

За словами офіцера відділу міжнародно-правового управління Генштабу Інни Заворотько, сьогодні жінок, які мають дітей віком до 14 років, у службові відрядження направляють винятково за згодою.

ІННА ЗАВОРОТЬКО

Офіцер ЗСУ Інна Заворотько вважає, що ситуація з гендерною рівністю в армії покращується

“Такої норми для чоловіків не передбачено. Цілковито зрозуміло, що командири підрозділів можуть остерігатися приймати на військову службу велику кількість жінок, бо у

них є всі підстави відмовитися їхати у відрядження, зокрема на схід України”, — каже Інна Заворотько в розмові з BBC News Україна.

Вона розповіла, що сама прийшла на військову службу після школи.

“Вступила на навчання до на той час Національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого, військово-юридичний факультет. Після успішного закінчення проходила військову службу на різних посадах”, — каже Інна.

Вона пройшла службу у військових частинах, тепер — в органі військового управління, є учасницею АТО.

“Чи відчувала дискримінацію? Думаю, її відчуває кожен громадянин чи громадянка в суспільстві. Не завжди ця дискримінація є гендерно обумовленою. Наприклад, на моєму досвіді — частіше це ейджизм (дискримінація за віком. — Ред.), — розповідає Інна.

Вона вважає, що сама є “прикладом того, що зміни у ЗСУ відбулися і відбуваються”.

“Чому? Мені 25, і я жінка-військовослужбовець у головному військовому органі з планування оборони держави та управління застосування ЗСУ”, — пояснює офіцер.

Що пропонують змінити?

Автори законопроекту про рівні права жінок та чоловіків в армії вважають, що обмеження щодо жінок суперечать міжнародному праву.

“Наслідком законодавчих обмежень є те, що жінка низько оцінюється як професіонал та спеціаліст у військовій сфері, а в Україні є дуже мало жінок-офіцерів і жодної жінки-генерала”, — пояснили вони.

GETTY IMAGES

В Україні немає жодної жінки-генерала

Адже, на переконання ініціаторів змін, практика врегулювання збройних конфліктів доводить, що участь жінок «є необхідною для встановлення миру та надання допомоги місцевому населенню».

До того ж Україна реформує свої ЗСУ до стандартів НАТО. А там гендерні питання — у

пріоритеті.

Міноборони США, наприклад, у 2015 році відкрило всі військові посади для жінок. Ізраїль у 2000 році дозволив жінкам служити на будь-якій військовій посаді, а в Норвегії аналогічний закон прийняли ще у 1985 році.

Депутати пропонують зрівняти можливості чоловіків та жінок під час військової служби.

Зокрема, йдеться про рівні права під час укладення військового контракту та рівний доступ до посад і військових звань.

Також ініціатори змін хочуть зняти обмеження щодо служби жінок у військовому запасі.

Законопроект уже пройшов

всі комітети та очікує схвалення Верховною Радою в цілому.

Марія Берлінська вважає, що цих змін замало, аби повністю вирішити проблему гендерної рівності в армії.

За її словами, залишається обмеження щодо вступу дівчат до військових ліцеїв та на певні спеціальності у військові вузи. І їх теж треба скасувати.

УНІАН

«НЕВИДИМИЙ БАТАЛЬЙОН» — У ПАРЛАМЕНТІ КАНАДИ

У парламенті Канади показали документальний фільм «Невидимий батальйон» про участь українок у війні на Донбасі. Під час показу в залі був повний аншлаг, організаторам довелося встановлювати ще кілька рядів крісел.

Серед присутніх, окрім членів української громади, були також іноземні дипломати, канадські урядовці, кілька членів парламенту та навіть колишній федеральний міністр Мері-Анн Мигайчук.

«Цей фільм перш за все — про хоробрих жінок, які воюють. Ті з нас, хто має українське походження, знають, наскільки велику роль жінки завжди відігравали в нашій історії і яку сильну позицію продовжують займати нині. Ці жінки у фільмі розповідають про виклики, з якими стикаються на своєму шляху, про складнощі у бою і про те, як дають раду посттравматичному синдрому», — сказав депутат від Консервативної партії Джеймс Безан, який допомагав в організації заходу.

Після закінчення показу аудиторія мала змогу поставити запитання героям та творчій групі, задіяній у створенні фільму.

До Оттави «Невидимий батальйон» вже побачили мешканці Торонто і Монреалю, а з Канади стрічка продовжить своє північноамериканське турне у США.

Зазначимо, що «Невидимий батальйон» — це шість історій жінок-військовослужбовців, розка-

заних трьома українськими режисерками: Іриною Цілик, Світланою Ліщинською та Аліною Горловою. Героїні фільму різні за своїм життєвим досвідом, віком, військовими та цивільними професіями, проте їх всіх об'єднала ця війна, і їхні історії створюють панорамну картину становища жінки у Збройних Силах. — vidia.ua, 1 травня 2018 р.

PHOTO BY DANYLO TURIN

The international conference “Empowering Women in Conflict: Ecumenical Engagement for Peace and Justice” held at the Ukrainian Catholic University (UCU) and organized by the UNWLA Centre for Women’s Studies at UCU, in cooperation with the European Society of Women in Theological Research came to an end. It was the 11th Central and Eastern European conference organized by the Ukrainian section of the society, while the first event took place in Prague 20 years ago.

The participants spent four days sharing their personal testimonies, discussing the role of women in important sociopolitical processes, talking over the significance of religious and spiritual resources in times of conflict, and also analyzing religious and spiritual practices women use to respond to times of (post)conflicts.

The conference brought together some 70 participants and presenters from various European countries such as Croatia, Slovenia, Hungary, Poland, Romania, the Czech Republic, Latvia, Lithuania, Russia, Germany, Spain, the Netherlands, Switzerland, and Greece.

Speakers also included Ukrainian scholars who presented the participants with the experience of Ukrainian women during the two World Wars, during the totalitarian period in Ukraine, and also in the current military conflict in eastern Ukraine.

Women are the First Target during War

Many cultures treat a woman as the matrix of social identity who needs to be defended and for whom revenge needs to be sought. Two lines can be traced in relation to women: glorification and subjection to men. Integrity and innocence are expected from women, but during war women are associated with the country of the enemy. So during war, they become the first target, according to Dr. Nadja Furlan Stante from Slovenia, professor of theology, research fellow at the Science and Research Centre of the University of Primorska.

“When there is pressure on society, the first card to be put down is woman’s virtue. During the First World War in France, women who were raped by the occupying forces suffered stigmatization,” she recounts. “And those who spoke with American soldiers were beaten. Women’s typical roles as

How to bring peace in the midst of violence and war

An international conference on the role of women in time of conflict held at UCU

By Iryna Naumets

housekeepers and mothers play a negative role in the context of war. In this case, they become a particular treasure of a certain culture,” the speaker admitted.

During the military conflict among countries of the former Yugoslavia, countless rapes, as a strategy of war, were documented. For the majority of women of Bosnia and Herzegovina, religion was a way to heal wounds, a way to receive healing. However, not all representatives of religious communities were prepared to receive the “stained.” In Islam, the most that they did was to declare these

women as “heroines,” but there were very few people who accepted and embraced them.

Women’s Cultural Roles Changed

The churches responded to the challenge by substituting the widespread concept of a “just war” for the concept of “just peace,” noted Dr. Isabel Apawo Phiri, Deputy General Secretary for Public Witness and Diakonia of the World Council of Churches, who talked about the role of women in building peace in South Sudan. In 2013, the Council of Churches made an ecumenical appeal to work for peace in this African nation.

South Sudanian women themselves responded to this initiative and, in the conditions of harsh war and danger to their own lives, they are working to reconcile the sides in the conflict. War changed the cultural roles of women who were not only forced to take weapons in their hands and defend themselves, but to be initiators of the reconciliation of society.

The National Women’s Program of the South Sudan Council of Churches is respected by all warring sides and lay the foundation

DANYLO TURIN

for sustainable peace. Women organize monthly national prayers for peace-building.

Women from opposing sides of the war and from different denominations are brought together on the prayers. This is crucial because the war that started in 2013 is perceived as dividing the churches on ethnic lines.

They founded a project named Thursdays in Black, the motto of which is a world without rape and violence. On this day, women dress in black clothes as a sign of support

of women, men, girls and boys who showed resilience in the circumstances of violence and rape. Often, black has been used with negative racial connotations. In this campaign, black is used as a colour of resistance and resilience.

Why are Victims Silent?

The presenters from Croatia, Dr. Jadranka Rebeka Anic, vice-president of the Croatian Section of ESWTR, and Dr. Ana Marija Raffai, representative of the Croatian Section of ESWTR, spoke about war

PHOTOS BY DANYLO TURIN

DANYLO TURIN

crimes against women during the civil war in countries of the former Yugoslavia that occurred on governmental, social, and also on individual levels. According to official statistics, from 1991 to 1995, some 20 to 30 thousand people were raped—as a rule, women aged 7 to 80 years old. The victims of rape were silent, and the government system did nothing to end this silence. After the first complaints, the first sentences were passed. Already in 1991, an international court was established to deal with the cases of the former Yugoslavia. However, during the revising of the law on the defence of the rights of victims of rape, the prosecutor's office was not even able to state the number of those who suffered.

In February 1993, the first mentions of the rape of women during the war showed in the Croatian mass media. That year, an international conference was held in solidarity with these women, but already in 1994 the media had nothing about it. Citizens did not show much interest in the victims of war. Even more so, on a personal level, the victims of violence in Croatia, Bosnia and Herzegovina, for the most part refugees from Catholic and Muslim families, expressed the biased attitude of their relatives who considered rape as a source of shame.

“There are three reasons why victims are silent: the pressure from their own family, disillusionment in their country, and the feeling of the absence of protection. Women feel their isolation. The theme was made known among the citizens thanks to the collection “Sunchitsa” published in 2011. On the basis of stories from this collection, a documentary film was made about 16 witnesses of rape. In this way the victims worked through their experiences, some of them even with the rapists,” explained the experts.

Personal Narrative as a Key to Reconciliation

In order to overcome violence, it is worth creating alternative images of power, leadership, and order, according to Dr. Dzintra Ilisko, Centre of Sustainable Education, Daugvpils University, Latvia. “Very often women are excluded from the format of high-level politics. We can inspire one another to become powerful players in the battle for justice. I value the efforts of Ukrainians to create various civic organizations. However, in general, we, as women, are not well represented in efforts to build peace in the world. Many religious communities prioritize male leadership and exclude women from peace-making efforts and interreligious dialogue,” admitted the speaker.

In her opinion, it is necessary to overcome religious xenophobia, for religious circles need women who can preach to all humanity. “It’s necessary to focus on dialogue, but another important point is the exchange of personal stories from various contexts. By building support networks, women create a new story. Personal narrative has great significance in working for reconciliation on the civic level,” emphasized Dr. Ilisko.

Women Can also be a Voice for the Voiceless

There can be no peace-making without an understanding of the role of women and their influence in resolving conflicts, since women usually share perspectives and experiences which they carry through common situations of anxiety and conflict, says Dr. Ekaterini Tsalampouni, Assistant Professor of the Faculty of Theology of the Aristotle University of Thessaloniki, Greece. In her report, she showed how the role of

women is depicted in a biblical context, in particular in the Gospel of Luke. As a rule, significantly less is said about the peace-making role of women than about the influence of men. However, according to the speaker, it is not important how often women are mentioned in the Holy Scriptures, but how significant and decisive their actions are.

“Luke’s attitude to women is not a straightforward declaration of equality,” the speaker emphasizes. “His way of describing women is ambiguous. Regardless of their anonymity, they are connected with the theme of forgiveness, peace, and reconciliation. Women know how to ask for forgiveness, like the widow in the parable of the unjust judge. They are the ones who proclaim the Good News. As in the biblical context, so also in our days, women have great peace-making potential. Jesus showed that His disciples can be a voice for the voiceless. Women can create new strategies for opposing conflicts,” Ekaterini notes.

DANYLO TURIN

Women Who Stand in Defence of their People before the Threat of Violent Occupation

The biblical stories of Deborah, Judith, and Jael present the image of a woman as a defender who smartly, bravely, and wisely changes the course of events and turns evil away from her people. Dr. Halyna Teslyuk, Senior Lecturer in Old Testament at UCU and coordinator of the UNWLA Women’s Studies Centre at UCU, spoke about biblical heroines, projecting them into the modern situation. In her talk, she drew attention to three female figures of the Old Testament who, in conditions of crisis, decide to interfere in the course of the history of their people and save them from external violence or military occupation.

These heroines, on the one hand, counter the traditional role of a man as a protector, and the biblical author himself emphasizes this, whether in the Book of Judges or in the Book of Judith. On the other hand, they teach that society can, and should, accept an active and effective role of women in the defence of their people. The Ukrainian context today, with an ambiguous, often stereotypical attitude

towards women as participants in military actions in eastern Ukraine, helps in reading the ancient biblical narratives, bearing in mind and comparing the cultural matrix and conditions of today. This also demonstrates that overcoming certain stereotypes can serve as one of the steps in overcoming conflict.

Four Levels of Activism of Ukrainian Women during the War in Eastern Ukraine

Prof. Dr. Heleen Zorgdrager of the Protestant Theological University in Amsterdam analyzed various types of social activity of Ukrainian women during the war in eastern Ukraine with the example of successful projects.

Firstly, there is the activism of mothers who create respective organizations to support or resist war, though the anti-war rhetoric of recent times has changed to criticism of insufficient defence of human rights. Secondly, there is patriotic civic activism through participation in various media and civic projects; for example, the project of Ukrainian military chaplain Olesia Dolyna “Heart of a Dove,” a photo session of female ATO soldiers. Thirdly, there

DANYLO TURIN

is activism in the promotion of the idea of dialogue and reconciliation; for example, the project “Dialogue in Action.” Civic and religious activists support training in non-violent communication. Churches have a key role of leadership and facilitation. Moreover, there is ecumenical activity when women, through their peace-making activities, make religion a public thing.

Inspiring Women to Dialogue

Ecumenical dialogue in the 21st century is hardly imaginable without the role of women. They pray for peace and justice. They declare public statements. They engage in civic actions and participate in organizations that defend human rights. Women need to be inspired to such activity, emphasizes Russian dissident, professor and guest lecturer at UCU Dr. Elena Volkova.

She expressed her sorrow that the Russian dictatorship feeds itself with Soviet and repressive practices through the theatre of gender equality. “They have pulled out the tradition of the puppet theatre of women’s organizations which work as an imitation of social and religious activism. The Church and the

DANYLO TURIN

Kremlin pull the strings of these puppets, hiding their control. Some Russian women today suppose they can go and fight against Ukrainians. This is the banality of evil. They do not express moral indignation or shock that their men are dying in the actions in Donbas. Losing a husband or a son, they are silent. They do not raise up their voices against the war,” emphasizes Dr. Volkova.

The last day of the conference was dedicated to the stories of Ukrainian women during the totalitarian soviet period. In her talk “Christian Faith and Religious Practices as Empowering Experiences among Ukrainian Women Political Prisoners in the Gulag,” Dr. Oksana Kis argued that spiritual practices, such as individual and group

prayers, improvised divine services, celebrations of major Christian holidays, served as non-violent resistance to the Gulag dehumanizing politics as well as an emancipating experience. These practices helped women prisoners to preserve personal dignity in the context of disrespect and violence. Dr. Svitlana Hurkina presented “Women’s Role in the Greco (Greek) Catholic Church during Its Catacomb Period (1946-1989)” and showed, using the information from oral stories, that women were active in preserving the liturgical and teaching life of the church, yet they do not talk about that, and this part of church history still needs to be analyzed.

Conference participants are already planning their next meetings to encourage women to dialogue, to find solutions, and to share their stories, since discussing trauma and experience empowers to act, and to act together.

DANYLO TURIN

The Ukrainian Catholic Education Foundation (UCEF) supports various projects at UCU through its programs and endowments. For more information, please contact UCEF in Canada by mail at 770 Brown’s Line, B-02, Toronto, ON M8W 3W2; by phone 416-239-2495; by e-mail ucef@ucef.ca; or visit www.ucef.ca. UCEF is a registered Canadian charity (#82224 5098 RR0001).

Від моря до моря ♦ From sea to sea

New Westminster Eparchy

AWESOME EVENT

Ukrainian culture was in the minority at a Multicultural Fair at a Vancouver high school, but the food and Ukrainian artifacts was a major hit.

Members of the UCWLC New Westminster Eparchy answered a call from a Ukrainian mother at the school: Would someone like to help run a Ukrainian booth at the fair at Prince of Wales Secondary School on February 23, 2018?

Mom Michelle Krakowski, whose child is the only Ukrainian student at the school, and Michelle's mother, Charlotte Krakowski, served up samples of perogies and kolbassa to about 700 high school students.

Linda Murray (Holy Eucharist Cathedral Branch) demonstrated pysanky painting and Emily Shuya (St. Mary's Branch) and Julie Danyluk showed the students the art of embroidery, and there were various Ukrainian artifacts on display.

"They were so interested," said

Emily. "It was an awesome experience having the students show such interest in our cultural display to enjoy the food."

By Susan Lazaruk
ND Eparchial rep for
New Westminster Eparchy

Top: Linda Murray (seated in Ukrainian blouse) of Holy Eucharist Cathedral UCWLC branch demonstrated pysanka writing to students at the Multicultural Fair at Prince of Wales Secondary School in Vancouver on February 23, 2018. Above left: Charlotte Krakowski and Michelle Krakowski serve samples of perogies and kolbassa to about 700 students. Above right: Linda Murray, Emily Shuya, Julie Danyluk, Charlotte Krakowski, Michelle Krakowski.

UKRAINE PAVILION TAKES FIRST PLACE IN ARTS & CRAFTS CATEGORY

At the 43rd Annual Heritage Days, Edmonton, AB, August 4-6, 2018, the Ukraine Pavilion placed first in the Arts and Culture Category. The Pavilion was organized under the auspices of the Ukrainian Canadian Congress, Edmonton Branch, and the Friends of Ukrainian Heritage Pavilion Society. The Pavilion's "team" included community organizations such as the UCWLC with their Edmonton Eparchial Museum, the Ukrainian Museum of Alberta Branch, and the Ukrainian Women's Organization.

The Ukraine Pavilion Arts and Crafts consisted of a Ukrainian Christmas display, a traditional Easter display, wheat weaving by Irene Topolnitsky, and Easter egg decorating by young Rebecca Kuchmak, as well as a video of Ukraine and a quiz on Ukraine. Beside the Cultural Tent, there was the food tent where delicious Ukrainian cuisine was served; as well, there was entertainment consisting of Ukrainian dances, music, a solo by a singer from Ukraine, and a fashion show.

The UCWLC Museum's display—located in the centre of the Pavilion—was of traditional breads (wedding,

Arts and Crafts Display members receiving the award

Easter, and Christmas). It was set up by Joyce Chrunik-Rudiak, Past UCWLC Eparchial President, Evelyn Cook, UCWLC Museum Chair, and Jeanette Bayduza, UCWLC Museum member. The main korovai was baked and decorated by Joyce Chrunik-Rudiak. Other breads were donated by other UCWLC Museum members, by members of the Ukrainian Museum of Canada, and the Edmonton Society - Ukrainian Women's Organization (UNO).

The Ukrainian Museum of Canada of the Ukrainian Women's Association of Canada arranged the Christmas display (food for Christmas Eve, and tree decorations with straw ornaments).

UNO arranged the piche, the Church, and the Easter Basket food display (with decorative covers provided by the UCWLC Museum). A large didukh was provided by UNO.

All areas were self-explanatory, but still many questions were asked. Audience members enjoyed wheat weaving and taking their woven articles home. Young participants were interested in the Easter egg (pysanky) painting.

It was a very successful event and there was great interest in our rich culture.

Submitted by Evelyn Cook, UCWLC Museum Chair, Edmonton

Above left: audience members enjoyed wheat weaving and taking their woven articles home. Above centre and right: traditional breads display.

ST. MARY'S UCWLC BRANCH held its annual "Living Rosary, Moleben and Strawberry Social" on May 27, 2018 at St. Mary's Church in Yorkton.

All parishioners—from the very young to seniors—take part in the Living Rosary on the lawn of the church grounds, go inside for the Moleben to the "Mother of God" then proceed to the Cultural

Centre for the Strawberry Social and fellowship. Proceeds from the social are forwarded to the Musée Ukraina Museum in Saskatoon towards their administration costs.

Submitted by Elizabeth Zahayko
St. Mary's Branch, Yorkton

BON VOYAGE – FAREWELL

On February 15, 2018, the Saints Peter & Paul UCWLC, Saskatoon, SK bid farewell to Sandra Fedoruk, who was planning to move to Toronto, ON to be closer to her family. Thirty-nine members came to the general meeting and to the wine and cheese social.

Sandra joined the Saskatoon branch in 1976. Over the years she worked in the Cultural and Educational Development Committee, did hospital and home visitation, and was branch secretary for several terms. During the last 13 years she worked many hours on organizing the Archives for the league. The "Minute" books from our first years were written in Ukrainian. Sandra translated the minutes from Ukrainian into English—we

Sandra Fedoruk (seated) with UCWLC President Gloria Pryma

now have minutes written in both languages. Our Archives Library is up-to-date thanks to the many, many hours Sandra spent in this volunteer work. She was also the photographer for Archives.

Sandra led the rosary, was a frequent reader of the Epistle, and sang in the church choir. She taught Easter egg painting classes for a number of years and was a good mentor to women who needed assistance in making Paska and Babka.

Submitted by Helen Adamko,
Saints Peter & Paul UCWLC

NOTICE

26th UCWLC Congress
will be held in Toronto
from October 3 to October 6, 2019

ПОВІДОМЛЕННЯ

26-ий Конгрес ЛУКЖК
відбудеться в Торонто
3-6 жовтня 2019 року

Canora Branch UCWLC 2018

Canora Branch UCWLC 2018 Awards: Debra Pozniak (Co-President), Jeanette Olenick (10 year), Olga Rock (25 year), Gloria Demchuk (25 year), Veronica Dutchak (40 year), Gladys Tomski (25 year), Audrey Hrycak (Co-President).

Canora Branch UCWLC 2017 Awards: Pat Marchinko (President), Marg Shewchuk (50 year), Lillian Holodnuik (25 year), Adela Sapach (new member), Frances Bartko (Treasurer), Nettie Okrainetz (40 year), Jan Tkachuk (10 year), Alice Derow (Honorary Life Member), Elizabeth Zahayko (Eparchial President).

ДЕЩО ПРО ВІДДІЛ ЛУКЖК ПРИ ЦЕРКВІ СВ. О. МИКОЛАЯ, ТОРОНТО

4 березня 2018 відбулися Загальні Збори нашого Відділу

Загальні збори в кожній організації — це рутинна, час якої є залежний від статуту. Члени чекають на загальні збори із зацікавленням, часто з надіями та амбіціями, а деколи просто з помахом руки... Номінаційна Комісія тяжко працює, старається підібрати гармонійну групу для доброї співпраці, для добра майбутнього організації.

Котрі це вже Загальні Збори нашого Відділу? Існуємо від заснування Свято-Миколаївської парафії. Парафія заснувалася 1 грудня 1952, формально 1 січня 1953 року. (Юліян Бескид: Чверть Століття на Владичому Престолі). Тоді, 1 січня 1953 року, народився і наш Відділ. Йому саме минуло круглих 65! Скільки генерацій, скільки голів, членів Управи та рядових членок працювало над ростом і тривкістю Відділу. І він діючий, він живий, і добрим ділам немає кінця...

Та не тільки. Наш Відділ цікавий ще й тим, що багато членок були і є активними в інших організаціях, і то на чільних позиціях. Згадати б хоч Пласт,

СУМ, Суспільну Службу, СФУЖО, СКВУ/СКУ, КУК, ЛУК і т. д.

І от членки нашого Відділу зійшлися 4 березня — почути цікаві звіти, плани на наступний рік та на дружню розмову.

Після відкриття молитву за покійних членок провів о. др Лобай, парох нашої церкви.

Формальності перейшли швидко, і приступила до звіту уступаюча голова Таня Когут. У звіті сказала: "... наш Відділ на числяє близько 70 членкинь, але активних близько 30. Число постійно міняється, бо декотрі є старшого віку і не мають змоги брати участь у сходинах, бо проживають у Пансіонах, вдома або хворі, а інші просто є «паперові»

Відділ ЛУКЖК при церкві Св. о. Миколая, Торонто вступає у 66-й рік праці

членки”. Голова запрошувала на сходуни доповідачів, щоб сходуни були цікавіші. Наприклад, “... були між іншими Володимир Ганкевич, Люба Тарапацька, Петро Гринчишин. На День ЛУКЖК 2017 року запросили Марічку Мельник, щоб розповіла і показала прозорки про «El Camino» в Іспанії”.

“У червні минулого року 6 членкинь отримали відзначення «Volunteer Service Awards» за їхню довголітню працю.”

І далі голова звітувала: “Ми підтримуємо і даємо пожертви на нашу парафію, Інститут Митр. Андрея Шептицького, Реабілітаційний Центр «Джерело» у Львові, табір «Відпінчим з Христом», відпуст в Анкастері, молодіжний табір «Вставай!», «Віра і Світло», «Вертеп» у Тернополі, Канадсько-Українську Фундацію, Інститут Катехиток у Бразилії, а особливо для поранених на війні в Україні та їх родинам.

Кілька разів на рік готуємо

гарячі обіди. Прихід з них призначений на проект «Відкрий своє серце», допомога дітям-сиротам унаслідок війни в Україні; на підготовку змагунів до наступних «Ігор Нескорених» Invictus Games, що відбудуться в Австралії.

Двом матурантам школи Св. о. Миколая дали нагороди по \$100, іншим подарували DVD «Music of Survival», також нагороди двом градуантам 8 кл. школи Патріярха Йосифа Сліпого...”

Приготовлено знимки про «Вклад українців у 150-літню історію Канади», а особливо вклад наших парафіян. У грудні був Різдвяний Базар. 18 січня наш Відділ організує парафіяльний Щедрий Вечір, а тиждень після Великодня парафіяльне Свячене. Група відвідувачів розвозить нашим старшим членкам на Різдво і Великдень кошочки з подарунками і відвідує хворих під час року. Щонеділі ми зустрічаємося при смачній каві і

цікавій розмові, що дає нам нагоду хоч раз у тижні зустрітисся зі всіх кінців Торонто і одночасно приносить поважні фонди на заплановані цілі.

Звітували заступниці голови Віра Гомонко і Христина Кіллам, кореспонденційна секретарка Мирося Щепанська. Звіт скарбника Іванки Подільчак був дуже цікавий! Ми не були свідомі, що недільні кави і «обіди» за рік можуть принести понад \$13,000.00! Фінанси здорові, тож і такі пожертви, як, наприклад, \$1,400.00 Суспільній Службі на «Open Your Heart», чи \$1,500.00 на «UCC Invictus Committee», або \$5,000.00 на нашу церкву, є щирі і щедрі.

Тереса Стех, референтка духовного розвитку, на жаль, не була присутня. Продовжували: Лариса Тепла — референтка господарства і відповідальна за смачну недільну каву, референтка відвідин хворих і старших Віра Гомонко та зв'язкова

НАША ДОРОГА ♦ NASHA DOROHA – Subscription Form

1 year/рік \$20 2 years/роки \$40 (or equivalent in international funds plus \$10 postage)

Ось мій список. Here's my list. I understand each friend will receive a card announcing the gift subscription.

I've enclosed \$ _____ for _____ gifts at \$20 each (\$25 US for USA and \$30 US for overseas*).

MY NAME

Name

Address

City Prov. Postal Code

Gift #2

Name

Address

City Prov. Postal Code

Gift #1

Name

Address

City Prov. Postal Code

Mail cheques payable to
Nasha Doroha Publishing
387 Betts Avenue
Yorkton, SK S3N 1N3

* to be paid as American Money Order or Foreign Draft in Canadian Funds

Let Your Light Shine! Silent Retreat in Ukrainian (left), March 23-25, 2018. Seated: Sr. Patricia Lacey, SSMI, Fr. Oleh Yuryk, Dobr. Oksana Yuryk, Sr. Victoria Hunchak, SSMI. Silent Retreat in English (right), March 2-4, 2018. Rt. Rev. Anton Szymychalski and Sr. Patricia Lacey with the group.

до Комітету Українок Канади Марійка Качмар. Після нечисленних запитів і дискусії було з оплесками уділено абсолюторію, а голова Таня Когут дістала чудову китицю квітів зі щирою подякою за її муравлину невтомну працю з грімким «Многоліттям».

У доброму настрої вибрано нову управу і нову голову, а радше дві співголови: Віру Гомонко і Христину Кіллам. Молитвою «О спомагай нас» закрито Загальні Збори з побажанням новій Управі з Божою поміччю успішної, дружньої праці!

Наш Відділ вступив у 66-й рік благодійної, дружньої, щирої праці та співпраці. Боже помагай!

Оксана Бризгун-Соколик
Почесна голова СФУЖО

LET YOUR LIGHT SHINE!

The UCWLC Toronto Eparchy sponsored two extremely successful and unforgettable Silent Retreats at Mt. Mary Christian Retreat Centre in Ancaster, ON: March 2-4 in English, with Spiritual Director Rt. Rev. Anton Szymychalski from St. John the Theologian Ukrainian Catholic Church in St. Catharines; and, March 23-25 in Ukrainian, with Spiritual Director Fr. Oleh Yuryk from St. Michael the Archangel Ukrainian Catholic Church in Beamsville. Both before and during these retreats, the expert attention to detail by Sr. Patricia Lacey, SSMI, Retreat Coordinator at Mt. Mary, made the weekends run effortlessly. To learn about this amazing retreat centre, see mountmary.ca.

At the first Retreat, we were thrilled to welcome three participants of the Roman Catholic rite and, at the Retreat in Ukrainian, three ladies who drove the five hours from Windsor. The youngest participant was 22; the median age was 45. Both retreats were different, of course, but both were blockbusters: All participants—18 at the

first retreat and 36 at the second—were so spiritually uplifted that they called for a *second* weekend in the fall, unanimously agreeing that one Silent Retreat a year is not enough. Without doubt, such a 100% response was due to the reflections by both Fr. Anton and Fr. Yuryk, whose words of wisdom spoke directly to our hearts. We came away renewed, transformed, at peace—eager to spread our shining light to all we meet.

To be uplifted, watch this short video filmed by a visitor to Mt. Mary and emailed to all participants on the evening before their retreat: [youtube.com/watch?v=qyADwfkj7y0](https://www.youtube.com/watch?v=qyADwfkj7y0).

Z Bohom.

Marta Skaab, Toronto Eparchy
Spiritual Development Referentka,
St. Catharines, ON

Fr. Anton's niece, 17-year-old Courtney Thompson, was killed instantly in a head-on collision on March 14, 2018, just 10 days after the Retreat. Please say a prayer for †Courtney, Fr. Anton, and the Thompson family.

"Blessed are those who mourn because they shall be comforted."

**Deadline for submissions:
spring 2019 issue**

•• НАША ДОРОГА ••
31.1.2019

**Річенець дописів на
весняний номер у 2019 р.**

St. Demetrius Pilgrims with Fr. Patryk Sovyak at the Nativity of BVM parish in Haifa.

St. Demetrius 2018 Pilgrimage Visits a Ukrainian Parish and Helps Catholic Families in the Holy Land

“EVERYWHERE I TRAVEL, I like to visit the Ukrainian community in that country,” said Marika Dubyk. As soon as she signed up to travel with the St. Demetrius Church Pilgrimage to the Holy Land from August 6 to 16, 2018, she started researching the Ukrainian community in Israel.

Marika found out that the first steps of pastoral care of the UGCC in the Holy Land were on behalf of His Beatitude Lubomyr Husar, who, in 2011, sent a delegation to Israel to get acquainted with the pastoral needs of the faithful of the UGCC who worked there as migrant workers or obtained permanent residence with their families.

She was very excited to learn that His Beatitude Lubomyr’s niece and goddaughter, Maria Rypan, was travelling on the same pilgrimage. When she contacted Maria to share her research findings, their pilgrimage took on special meaning and mission for both.

We learned that the Christian minority in Israel is being squeezed both by the Muslims and the Israelis, forcing many Christian families to emigrate from Israel where they have lived from the time of Jesus Christ.

We were fortunate that Father Peter Shumelda and Sub-deacon Shawn Goldman planned our trip to the Holy Land, so as to support

the Christian minority.

For the Land Portion of our pilgrimage, we were with Emmaus Tours, a Palestinian Catholic organization based in Jerusalem. Our very knowledgeable tour guide, Basem (Sam), was a Christian from Bethlehem whose family roots go back to the 16th century.

Emmaus Tours was very accommodating when they learned we wanted to visit the Ukrainian parish in the northern city of Haifa, where Ukrainians rent space in a church owned by the Melkite community.

Three Ukrainian parishes have opened in Israel since 2011 and Father Patryk Ihor Sovyak,

Fr. Peter Shumelda thanked Fr. Patryk Sovyak for the opportunity to celebrate Liturgy in his parish in Haifa.

Fr. Patryk with a bag full of history of the Holodomor DVD and books donated by the Holodomor Research and Education Consortium in Toronto.

Maria Rypan gifted Fr. Patryk *My Dearest Mother*, letters from Fr. Lubomyr Husar (Rome 1975 to 1992), DVDs and her Gerdany beadweaving workbooks.

Fr. Peter Shumelda, Sub-deacon Shawn Goldman, Fr. Patryk Sovyak, Marika Dubyk and Maria Rypan with gifts for the Ukrainian community.

a Franciscan monk from Ternopil, is the pastor of all three. He travels between parishes in Tel Aviv, Netanya and Haifa. When our group of 26 pilgrims arrived in his Haifa UGCC parish of the Nativity of the Blessed Virgin Mary, he welcomed us warmly. While Father Shumelda and Sub-deacon Shawn Goldman celebrated Divine Liturgy in the

beautiful stone Melkite church adorned with Byzantine icons, Father Patryk heard confessions. After mass, we presented him with gifts for his three-parish ministry. These included DVDs and books about the Holodomor, His Beatitude Lubomyr Husar and his legacy, Fr. P. Shumelda's *Windows to Heaven*, MASI's *Archbishop Andrey*

Sheptytsky and the Ukrainian Jewish Bond, St. Demetrius Church calendars and maple syrup.

While we traced the steps of Jesus and participated in mass and prayers in many of the holiest sites on earth, we were heartened to learn that we also helped support Christians who live in Israel, among them—Ukrainians. →

As Christians are the minority in Bethlehem, the community has grouped together to form cooperatives. They make and sell their crafts to pilgrims through these cooperatives. The one we visited has Dead Sea skin care products, olive wood carvings, handmade rosaries, jewelry, etc.

Mr. Habib Khoury, CEO of Emmaus Tours, told us that booking our pilgrimage through his organization has had the trickle-down effect of helping up to 150 Catholic families in the Holy Land!

We urge pilgrimage groups to add a visit to one of the Ukrainian parishes when touring the Holy Land and to do so with a Christian tour group such as Emmaus Tours. Given the recent legislation which has been put into effect in Israel, all minorities, including Christian minorities, have become second-class citizens. That is why we should spend our pilgrimage dollars in helping the Catholic community in the Holy Land!

Marika Dubyk and Maria Rypan are parishioners of St. Demetrius the Great Martyr Church in Toronto and members of UCWLC.

Fr Patryk Sovyak with Maria Rypan and Marika Dubyk.

Life is Like a Journey on a Train...

Life is like a journey on a train...
With its stations...
With changes of routes...
And with accidents.

We board this train
When we are born
And our parents are
The ones who get our ticket.

We believe they
Will always travel,
On this train with us.

However, at some
Station our parents
Will get off the train,
Leaving us alone on this journey.

As time goes by,
Other passengers
Will board the train,
Many of whom will be significant—
Our siblings, friends, children, and
Even the love of our life.

Many will get off
During the journey
And leave a permanent vacuum
In our lives.

Many will go so
Unnoticed that we
Won't even know
When they vacated
Their seats and got off the train!

This train ride will be full of joy,
Sorrow, fantasy, expectations,
Hellos, goodbyes, and farewells.

A good journey is helping, loving,
Having a good relationship with all
Co-passengers... and making sure
That we give our best to make
Their journey comfortable.

The mystery of this journey is
That we do not know at which station
We, ourselves, are going to get off.
So, we must live in the best way—
Adjust, forget, forgive, and offer
The best of what we have.

It is important to do this,
Because when the time comes for us to leave our seat...
We should leave behind beautiful memories
For those who will continue to travel on the train of life.

*From the Internet (with thanks to Fr. Janko Herbut,
UCWLC Eparchial Spiritual Advisor/Edmonton Eparchy)*

У Кальному презентували книгу листування Блаженнішого Любомира з мамою

У рамках відзначення першої річниці відходу до вічності світлої пам'яті Блаженнішого Любомира Гузара у Кальному на Зборівщині (Тернопільська область, Україна) відбулася презентація книжки «Найдорожча Мамусю!» — листування о. Любомира Гузара зі своєю мамою Ростиславою.

Спеціально на захід до села, в якому парохом був дідусь Блаженнішого по материнській лінії о. Лука Демчук, проживала і вінчалася з Ярославом Гузаром його мама Ростислава, приїхала племінниця Марія Рипан з Канади.

Марія Рипан — донька рідної сестри Блаженнішого Любомира — Марти. Вона — відома майстриня жіночих прикрас з бісеру та дослідниця українського народного мистецтва. Пані Марія представила свою титанічну наукову розвідку з

відеопрезентацією про родовід духовного батька України Патріарха Гузара.

Перед презентацією відбулася дуже зворушлива і тепла зустріч гості з жителями Кального. Щирі слова, хліб-сіль та щемлива пісня про рідне село неабияк збентежили пані Рипан. Місцевий парох о. Іван Гавдяк подарував їй гравюру місцевої церкви, якій уже понад два століття. Власне перед храмом знаходиться могила о. Луки Демчука, біля якої пролунала молитва за упокій душі о. Луки та Блаженнішого Любомира.

Блаженніший Любомир був людиною високої особистої чистоти й порядності, він випромінював щось таке, чого багато хто прагне, та не всякий може досягнути через різні особисті обмеження і навколишні обставини. У нього це був особистий дар Божий. Але не тільки. Свою роль відіграв і довгий процес формування його особистості, який не можна звести до скупих рядків автобіографії: народився, навчався, працював, обіймав посади... Бо насправді за цим стоять конкретні люди, які плекали, виховували, навчали. А це були високоосвічені, інтелігентні родини його прародичів Гамерів, Билинкевичів, Демчуків, Гузарів.

Сама презентація почалася із представлення короткої історії

родини о. Луки Демчука (він був парохом Кального, а Блаженніший Любомир Гузар — його онук), представники якої несли священничу службу в Рукомиші, Завалові, Кальному.

Щодо презентованої книги «Найдорожча матусю», то особисто я прочитала її на одному подиху, і не лише з огляду на просту цікавість. Публіка завжди виявляє великий інтерес до приватної, прихованої від наших очей сторони життя видатних постатей. У цьому випадку маємо ту щасливу нагоду, коли, відкриваючи завісу й задовольняючи цей інтерес, читачеві представлено не пікантні подробиці скандалів та інтриг, а зворушливу картину істинно християнського життя і стосунків з ближніми. На сторінках книги бачимо щире людяність та світлий гумор Блаженнішого Гузара, його співпереживання радісних і трагічних історичних подій в історії рідного народу, його турботу про тих, хто був відданий під його опіку, зрештою, його приклад любові до людини, найдорожчої кожному, — до матері.

Надія Шподарунок
Кореспондент
ахриепархіального часопису
«Божий сіяч»

Членка Едмонтонського Відділу ЛУКЖК одержує Гетьманську Нагороду

Jessica Littlewood, Parliamentary Secretary; Olesia Luciw-Andryjowycz, UCC President of Alberta; Stephania Soltykewych; and, Paul Grod, UCC National President

Визнаючи Стефанію Солтикевич

21 жовтня 2017 р., Едмонтон, Альберта

Гетьманська Нагорода була заснована у 1988 році Альбертською Провінційною Радою Конгресу Українців Канади. Нею нагороджують видатних волонтерів, які присвячують свій час, працю і досвід для розвитку нашої української громади, намагаючись зробити її сильною, енергійною і активною. Від Ліги Українських Католицьких Жінок Канади, як провідник у категорії сеньйорів, Нагороду у 2017 році отримала Стефанія Солтикевич, іменована Марійською Дружиною Української Католицької Парафії Св. Юрія.

Батько Стефанії в пошуках праці у 1928 році іммігрував

з Галичини до Франції. Через рік мама Стефанії і троє дітей переїхали до нього. Стефанія, наймолодша з дітей родини Дерех, народилася в центральній Франції. Незважаючи на те, що там, де мешкала родина Дерех, було всього чотири українських сім'ї, вони затримали свою українську мову, традиції та католицьку віру, хоча в околиці не було ніяких українських католицьких церков. Після Другої світової війни український католицький священник приїжджав кожних шість місяців і перебував з родиною Дерех, щоб служити Святу Літургію українським католикам в околиці.

Після закінчення середньої школи Стефанія вступила в коледж бізнесу, який успішно закінчила і отримала диплом. У 1952 році Стефанія іммігрувала до Канади, де в Едмонтоні вже мешкав її брат. Згодом після приїзду вона почала працювати помічницею медсестри у Загальній Лікарні Сірих Сестер. Трохи пізніше знання французької мови допомогло їй отримати працю друкарки в уряді Альберти, у відділі копалень та мінералів. Протягом того часу вона також вивчала англійську мову. Згодом Стефанія працювала як двомовний помічник секретаря.

У 1955 році в катедрі Св. Йосафата вона одружилася з Романом Солтикевичем, видатним хоровим керівником, який працював у бібліотеці Ротерфорд при Альбертському Університеті. Новоповінчані стали першою парою парохіян щойно заснованої парафії Св. Юрія. Вони були благословенні сином і двома доньками.

Ставши вдовою на 45-му році життя, з підлітками, Стефанія повернулася до роботи у відділі освіти, але продовжувала брати активну участь у громадському житті на різних посадах.

Протягом років Стефанія носила багато «капелюхів» — як жінка, мама, парафіянка, членка ЛУКЖК, бабця, мандрівник (відвідала 34 країни!) і довголітній волонтер.

Як один із членів-засновників Марійської Дружини,

Відділу ЛУКЖК Св. Юрія (1955), вона прогресувала через виконавчі позиції — скарбник, місто-голова та голова і служила прикладом для наслідування, підтверджуючи християнські цінності ділами, з увагою ставлячись до деталей при підготовці зборів та оцінюванні зусиль членів. Стефанія розпочала громадське визнання волонтерських зусиль інших через вручення сертифікатів на парафіяльних подіях. Щоб відзначити і підтримати членок, вона організувала виставку творчих праць їхніх талантів. Відчувши, що жінки мають потребу спілкування між собою, вона організувала екскурсії до Драмгеллер, Форт МкМурей та до Калинового Краю у Східній Альберті. Завдяки такту і водночас умінню зацікавити громадськими справами вона залучала нових членів і вітала їх привселюдно на зборах. Стефанія висловлювала співчуття вдовам та матерям у смутку, вислуховуючи і відвідуючи їх у їхніх домівках. Також вона представляла відділ на парафіяльних зборах, епархіяльних з'їздах, була делегатом Конгресу Українців Канади у Вінніпезі (1998), Крайових Конгресів ЛУКЖК.

Любов Стефанії до дітей яскраво виражена у донині діючому харитативному проекті, який вона розпочала у 2009 році з Інститутом Св. Ольги в Прудентополісі у Бразилії. Вона з любов'ю приготувала пачки і закупувала речі, які би втішили кожну дитину. Її запал і добрий приклад допомоги сиротам і дітям в потребі в Україні передавався іншим, і Відділ спонсорував дітей через

Міст Надії і Міжнародну Опіку Християнської Дитини та посилав пачки в Україну. Вона також заохочувала членів Відділу підтримувати місцеву едмонтонську громаду, зокрема програму обідів школам, марійський центр, жіночий притулок та «Зерно Гірчиці».

Окрім її відданої праці у Відділі ЛУКЖК Св. Юрія, Стефанія також активно спричинялася до діяльності ЛУКЖК Едмонтонської Єпархії — працювала у комітеті української мови, була представником ЛУКЖК до Альбертської Провінційної Ради КУК, 1-им і 2-им заступником голови і членом верифікаційного та організаційного комітетів.

Стефанія теж була активною у Пласт-Прияті і як голова жіночої частини організувала збірки фондів на придбання Пластової домівки. Цей будинок став осередком української молодіжної організації Пласт і продовжує служити потребам української громади до сьогодні. Також як скарбник і помічник вона збирала пожертви на подорож хору "СУМК" (Союз Української Молоді Канади) на музичний фестиваль у Відні.

Як поціновувач і знавець великодніх традицій Стефанія інформувала слухачів двома мовами, українською і французькою, про українські традиції і про писанку на радіостанціях CHFA і CBC.

У додатку до її участі в українській громаді вона мала й інші громадські посади: член ради (Labour Market Information), збирач коштів для Heart and Stroke Foundation of Alberta, офіцер Customer Service, помічник радника

для відділу Праці й Імміграції Канади, член Eaton Advisory Committee.

За її цінну волонтерську працю Стефанія одержала: (1974) Сертифікат Єдності (Пласт); (1982) Сертифікат від Товариства Комунікації Української Медії Едмонтону; (1991) Нагорода Століття (вручена на 25-му Єпархіяльному З'їзді ЛУКЖК Крайовою Управою ЛУКЖК); (1994) Апостольське Благословення у визнанні її праці в ЛУКЖК з нагоди 50-ліття; (2001) Святкування Року Волонтера — подяка і визнання успіхів та досягнень у провідництві як голови Відділу; (2005) Шпилька 50 років праці в ЛУКЖК.

Як визнаний матриарх родини і чудовий приклад для наслідування Стефанія мала унікальний вплив на свою родину, бо кілька років тому син Орест був відзначений Гетьманською Нагородою, 2016 року двоє внуків — Адріян Вархола і Касян Солтикевич одержали Гетьманську Нагороду в категорії видатної молоді, а у 2017-му не тільки Стефанія, але й ще один онук, Роман Солтикевич, отримали Гетьманську Нагороду у відповідних ділянках.

Відповідальна, працьовита, співчутлива, віддана своїй церкві, своїй культурі, своїм організаціям, своїй громаді, зі своєю позитивною настановою і прикладом, який вона постійно подає іншим у волонтерській праці, архівіст парафії Св. Юрія Стефанія Солтикевич отримала заслужену нагороду за свою виняткову багаторічну діяльність.

Дякую, Стефаніє! Хай Бог благословить Вас за всю Вашу добру працю! Многая Літа!

Прийдіть, браття, попрощаймося з померлою, і подякуємо Богові, вона бо відійшла від рідні своєї і до гробу спішить. Вже не журиться про суету світу і про многострасне тіло.
 Come, Brothers and Sisters, let us bid a last farewell to her who has passed away, and also let us thank God. She is leaving her relatives and is hastening to the grave. No longer is she concerned about the vanity of the world and her human passions. Where are her relatives and friends? Behold we are parting now. Let us pray to the Lord for her repose.

A Tribute to
† Marusia Pastuszenko,
HLM

Jan. 2, 1941–Apr. 1, 2018

A legacy of kindness lives on

Edmonton's Ukrainian community and the UCWLC in particular lost a beloved and influential member on Easter Sunday, April 1, 2018 when Honorary Life Member Marusia Pastuszenko went to her eternal rest after a long and valiant struggle with leukemia.

Marusia was born in Nanchilka, Ukraine January 2, 1941 to Anastasia Hnat and Ivan Martynshyn. She was only six months old when her father was taken by the bolsheviks and never heard from again. Marusia and her mother went to live with their uncle, Reverend Dmytro Hnat, a Ukrainian Catholic priest. Like virtually all Ukrainians of that generation, Marusia and her family endured the horrors of World War II and were forced to flee their homeland before the invading

bolsheviks. They travelled west by covered wagon through Hungary and Czechoslovakia, finally making their way to Germany.

For four years, a displaced persons camp in Germany was home for Marusia and her family until her uncle, Rev. Hnat, was offered a posting in Alberta. He accepted on condition he be allowed to bring Marusia and her mother as well. And so, they embarked onto a new life in Canada. On the transatlantic voyage, Marusia was one of the few people on board who did not suffer seasickness. She ate all the fruit she wanted, some things like oranges and grapefruits, for the first time.

Upon arriving at their final stop, Lethbridge, AB, Marusia's mother worked on a sugar beet farm and Rev. Hnat served as parish priest. They shared a three-bedroom, one-bath bungalow with the Makuch and Bombak families for a total of 12 people. A few years later, Marusia and her mother moved to Edmonton, where Marusia completed St. Joseph's High School. It was at that time that Marusia met the love of her life, Lubomyr Pastuszenko. They married on July 28, 1962 at St. Josaphat Cathedral.

Marusia considered a career in pharmacy, but chose to become a teacher so she could support Lubomyr and herself while Lubomyr completed his

engineering degree. She put her career on hold for ten years to raise their three children. Despite this hiatus, Marusia reached the top of her profession, going from teacher and pioneer in the Ukrainian bilingual program to school board consultant, vice-principal and, finally, principal. She was beloved by many of her students, and earned numerous professional awards and accolades.

Marusia's outstanding professional achievements came second to her greatest passion—her family. Her husband, children and grandchildren were the focus of her life. Together with Lubomyr, they lived a very full life and built a strong faith-based family. They travelled widely and participated in the arts. Their favourite places were the cabin at Sandy Beach and their time-share in Fairmont, BC, where they vacationed with their entire family, creating unforgettable memories with their precious grandchildren, Julian, Mark and Nina. Marusia was the cornerstone of their close and loving family. For her extended family, Marusia was the respected family matriarch, harnessing many cousins and relatives together, keeping everyone connected, showing them her love and support.

Marusia was deeply religious and her faith was essential in her life. She had a profound

commitment to God and lived her Christian faith. She was a humble example of a truly loving Christian. The authenticity of her faith was contagious. If only one word could be used to describe Marusia, it would have to be “kind.” She practised kindness and demonstrated it to virtually everyone she met. Friends, students, parishioners and strangers were all treated with respect and kindness. Everyone was worthy of her kindness regardless their circumstances. Marusia had an amazing sixth-sense about people and could feel when others were in some kind of need, or lonely, or experiencing pain or suffering. She would reach out to them, like a guardian angel, and offer her unconditional support, practical assistance, friendship or advice, expecting nothing in return.

Marusia was involved in various Ukrainian organizations, but it was the UCWLC that held her heart for over 50 years. She loved our Ukrainian Catholic faith. She understood the significance of our worship and knew the history of our people. Marusia was proud of her heritage and worked diligently to share her love of all things Ukrainian with others. She was passionate about preserving the Ukrainian cultural heritage in Canada and was enthusiastically involved with the UCWLC Museum, Edmonton Eparchy. Marusia never missed an opportunity to celebrate the beauty and uniqueness of our culture and faith. She was always creative and thoughtful in her projects. Her cheerful nature made her approachable and she encouraged cooperation within our organization. Between 1972 and 2017, Marusia

filled a multitude of leadership roles in the UCWLC at the Branch, Eparchial and National levels. In addition to being Eparchial President 1997-1999, she was one of the Eparchial Vice-Presidents during nine different terms. Additionally, Marusia was on organizational committees, representative to the Ukrainian Canadian Congress, Constitutional Chair and Museum Chair. She was the driving force behind the publishing of the book *UCWLC: Builders of Home, Faith and Community*. In 2013, Marusia was honoured for her truly impressive contributions to the UCWLC with the Honorary Life Member Award. She was very proud of receiving the highest honour her organization could bestow upon a member.

Marusia’s strong faith gave her inner strength to maintain an amazingly positive attitude even in the face of her daunting illness. She embraced the plan for her life that God had prepared and faced her illness with courage and grace. Many UCWLC members showed their love and respect for Marusia by attending the Panakhyda and her funeral, held at St. Josaphat Cathedral. She was laid to rest at St. Michael’s Cemetery.

Marusia is survived by her beloved Lubomyr, daughter Christine Teterenko (Pavlo), daughter Vera Krawets, son Yuri (Aubrey), grandchildren Julian and Mark Teterenko and Nina Krawets. Marusia’s absence will be painfully felt, but her legacy of kindness will remain. Вічна Пам’ять!

Submitted by Lidia M. Wasylyn with information from the family & Mrs. Lena Sloboda, HLM

✠ **Sophia Ulana Trylowsky**
(née Fedunyk)
Jun. 4, 1939–Dec. 24, 2017

Sophia Trylowsky, a longtime UCWLC member of the Protection of the Blessed Virgin Mary Church in Vancouver, was on her way home from Sunday Divine Liturgy on Christmas Eve day when she was tragically killed in a car accident. She was 78.

She was born in Stanislaviv, Western Ukraine, to father Yaroslav Fedunyk, a priest, and mother Natalia.

When Sophia was a young girl, the Fedunyk family, like many other families in that area of Ukraine, was forced to migrate during the Second World War, according to her daughter, Uliana Dorion.

They migrated through Poland and Germany before immigrating to Canada, arriving in Canada on June 4, 1948—Sophia’s ninth birthday.

They relocated to Alberta and settled in Edmonton. Sophia went to school and was active in Plast and other Ukrainian community groups, where she was able to pursue her interest in music and singing.

Sophia met Bohdan Trylowsky and they married in January 1961. Zenon was born in December of that year and Uliana two years later. Sophia and Bohdan

raised their family in Edmonton, where they were active in the Ukrainian community.

In 1979, Bohdan and Sophia moved to the Middle East, first to Saudi Arabia, then the United Arab Emirates, and then Oman. Sophia returned home frequently over the years to spend time with her children and her parents.

After about 10 years, in 1990, they returned to Canada and bought a house in North Vancouver but then moved back to Oman for another 10 years.

The couple moved back to Canada in 2000, but they missed the warm weather and built a winter vacation home in Mexico, where they spent each winter. In the summer months, Sophia returned to Vancouver and was active in the church and in the ladies league.

Sophia was also a very active grandmother, taking her son Zenon and his wife Henia's children, Silvinka and Tibor, to school every day and picking them up and driving them to their after-school activities.

She also kept up a close relationship by phone and through visits with daughter Uliana, who lives in Texas.

Over Christmas, Sophia was overjoyed to have her whole family together, with Uliana, her son-in-law, Jesse, and their children, Dennis and Natalia, visiting for the holidays.

"Sophia's last day was beautiful," said Uliana, describing December 23, 2017.

"She and Bohdan, together with Zenon and Uliana, and the four grandchildren, enjoyed a trip to the Sea To Sky Gondola (north of Vancouver) and marvelled at the views from the top.

"That evening, Sophia, Ulia and Natalia went shopping and chatted over coffees before joining Bohdan and Dennis for dinner at a local spot. It was a perfect day."

"Sophia was taken too soon and without warning," her daughter said. "Her absence is felt so deeply by her family and all those who love her."

Sophia had been a member of the UCWLC for 15 years, and she served recently as Co-President with Ann Kvitka Kozak. She also served as a Cultural and Educational Committee member and was passionate about researching information about the Ukrainian pioneers in Canada, prominent men and women in politics, and Ukrainian poets, said St. Mary's UCWLC President, Marlayne Andrijaszyn.

Among some of the cultural events she helped stage were: chairing the vintage fashion show, featuring historical Ukrainian costumes; staging a dinner and slide presentation on the Middle East; and, acting as head chef for the church's country and western dance.

"She always helped whenever asked," said Marlayne.

Sophia was survived by her husband, Bohdan. He sadly passed away on July 28, 2018.

She was predeceased by her one sibling, brother Andrei Fedunyk, who passed away on Easter Sunday 2017, and her parents.

† Olga Oleksiuk

Olga Oleksiuk was born on June 23, 1922 in Bank End, SK, where her parents, Thomas and Anna Dmytsky, were wheat farmers. She married in 1938, and she and her husband, Harry, lived on a farm, and had three boys: Mike, Bill and Peter. In 1948, her family moved to Toronto, where another son, Eugene, and two daughters, Iris and Joanne, were born. Olga's life was a busy one, as she worked hard as a waitress and raised her family of six. Her home was a happy one, full of relatives and friends, and Olga would always feed everyone and anyone who came through her door.

In 1969, Olga and her family moved to Etobicoke, where she and her husband were one of the first families of the Dormition of the Mother of God Parish in Mississauga. They were active parishioners, working hard, as first the church hall was built in 1969-1970 and then the church in 1974-75. Attending church every Sunday, Olga was a very dedicated member of the UCWLC and always one of the first to lend a hand whenever it was needed. She was very proud of her faith and her 50-year UCWLC pin. She loved God, the church and her family. She will be greatly missed by her children, her seven grandchildren and six

Let us remember those who have departed in our prayers.

Send announcements and tributes to Nasha Doroha.

great-grandchildren, whom she raised to be good Christians and to respect their Ukrainian roots and traditions. All of her fellow members of the UCWLC will miss her expertise in the kitchen, her wisdom and guidance, her good humour and, most of all, her ready smile. Вічна Пам'ять!

Submitted by Olha Karaim

† Анна

Мавко-Полатайко

1 січня 1928 – 21 липня 2018

Св. п. Анна Мавко народилася в м. Надвірній Івано-Франківської області.

Одружена була зі св. п. Григорієм. Залишила в смутку синів Романа і Юрія з родинами. Панахиду і похорон відправив парох о. Ігор Ощипко. Прапроносиці Відділу Дарія Козак і Дарія Гуменна стояли на почесній варті під час панахиди. На цвинтарі, після похоронної відправи, членкині Ліги Українських Католицьких Жінок Канади при парафії Успення Божої Матері в Монреалі відспівали «О спомагай нас, Діво Маріє». На очах присутніх блистали сльози...

Після тризни, котра відбулася в ресторані, голова Відділу Богданна Гаврилук склала співчуття опечаленій родині св. п. Анни Мавко і теплими

словами згадала про неї. Пани Анна була взірцева фінансова секретарка. Вона точно, до останнього цента, вирівнювала приходи і розходи каси Відділу. Була спокійної, лагідної вдачі; але як щось було не так, як мало бути, — то дала твердо знати, не ображаючи нікого.

Була талановита писанкарка. Часто продавала писанки на наших базарах. Давніше провадила курси писанкарства. Малювала чудові Трипільські писанки — маю одну на пам'ятку від нашої незабутньої членкині св. п. Анни Мавко. Вічна їй Пам'ять!

Богданна Гаврилук

† Галина Кріса, ПДЧ

Ділимося сумною вісткою, що в січні 2018 р. у Монреалі на 91-му році життя, після довгої недуги, відійшла у вічність Галина Кріса, ПДЧ. Похоронні відправи відбулися 30 та 31 січня 2018 р. у Монреалі.

Галина, народжена в Корчмині, Західна Україна, прибула до Канади на 10-му році життя. Родина оселилася в Монреалі. Галина одружилася з Михайлом Крісою, і раділи прибутком до родини 4 дітей: дочка Даня, сини Василь, Іван і Ярослав і з часом внуків: Михась, Андрій і Данило. Галина дуже

раділа, коли дочка Даня пішла її слідами та стала активною членкою ЛУКЖК у Відділі при парафії Св. Івана в Оттаві.

Галина була активною і добре знаною в українській громаді Монреалю. Понад 60 років була членкою Відділу ЛУКЖК при парафії Успення Пресвятої Богородиці на Rosemont. Вона учащала на численні Наради, З'їзди та Конгреси ЛУКЖК. За свою віддану працю для ЛУКЖК була визнана Крайовою Управою ЛУКЖК як Почесна Довічна Членка.

Галина мала гарне сопрано і любила співати. Довгі роки співала в церковному хорі, а з часом стала диригенткою хору «Золоті Віки».

Вона також мала талант до печення та декорування традиційних українських хлібів, особливо короваїв. Її короваї та традиційні хліби часто прикрашали столи на бенкетах, весіллях, ювілеях, хрестинах та похоронах та при вітанні поважаних гостей до парафії.

Завдяки її лагідному, доброзичливому, приятельському характеру та постійній усмішці Галина була люблена усіма членами родини, приятелями та членками ЛУКЖК.

Від імені Управи та Відділів ЛУКЖК Торонтонської Епархії складаємо родині покійної Галини наші щирі співчуття. Хай Всевишній Господь прийме душу Галини у Царство Небесне.

Галино, дякуємо тобі за посвяту часу та відданість для добра нашої організації. Ти стала прикладом для нас усіх. Вічна тобі пам'ять!

Управа ЛУКЖК Торонтонської Епархії

Stephanie Bilyj, HLM

Sep. 20, 1926–Mar. 3, 2018

It is with great sadness that the members of the Blessed Virgin Mary UCWLC announce the passing of Stephanie Bilyj.

Stephanie was born in Winnipeg to Harry and Magdalyna Antoshkiw and raised in Winnipeg's north end. After completing high school, Stephanie furthered her education by attending Success Business College. In 1947, Stephanie was stricken with tuberculosis and after surviving two surgeries, she spent the next six years in recovery, more than three of these years in the Ninette Sanatorium. In 1953, Stephanie married Wasyl Bilyj and, sadly, was widowed ten years later. She was left with two young daughters to raise, Diane and Adrienne.

She was employed with Pitfield, MacKay & Ross investments for 11 years and as Administrative Secretary with the Winnipeg School Division Special Education Department for 23 years, retiring in 1997.

Her faith in God and devotion to family and the Ukrainian Catholic community were her life. A cherished occasion in her faith journey that she often spoke of was her trip to the Holy Land with her daughters in 1977, visiting the Church of the Holy Sepulchre and

other holy sites in Jerusalem. A few years later she travelled to the Grotto of Apparitions in Lourdes, France and the Shrine in Fatima, Portugal.

Stephanie was a dedicated member of the Ukrainian Catholic community. For 12 years she served as Catechism Coordinator at her home parish, Blessed Virgin Mary Church. She joined the UCWLC in 1971. She held various positions in the Branch throughout her 47 years as a member, including two terms as Branch President. In 1980, she organized a committee of UCWLC members at her branch to visit Ukrainian residents at the Fred Douglas Nursing Home. The Branch continues doing that to this day. She was also instrumental in organizing retreats for the UCWLC members in Winnipeg.

Stephanie also served on the Archeparchial level as Ukrainian Recording Secretary, Vice-President, President, Archivist, Social Development and representative to WFUWO and Nasha Doroha. She also held the position of Archivist on the National level, a position she held until her passing.

Stephanie was corresponding secretary for the Ukrainian Canadian Women's Council, Winnipeg Branch from 1981 to 1984. She was also Treasurer of the Ukrainian Catholic Council of

Manitoba from 1977 to 1987, and President from 1995 to 2003.

Among her many proud achievements were: membership in the Millennium Choir, President of the Ukrainian Catholic Council of Manitoba for two four-year terms, being the first female Chair of the Blessed Virgin Mary Parish Council from 2002 to 2015 and, most importantly, receiving the UCWLC Honorary Life Member Award in 2001.

Stephanie was a tireless advocate of Catholic Social Justice. She wrote numerous letters to MPs requesting abortion bill and euthanasia vetoes. She was on a committee that presented a brief to the Manitoba Government on poverty, abortion, euthanasia and compensation of caregivers.

Stephanie was a mentor, and all who knew her marvelled at her strength, humility, compassion and hard work. She will be missed by her daughters, Diane and Adrienne, and grandson, Michael.

Her funeral service took place at Blessed Virgin Mary Church on March 10, celebrated by His Grace Metropolitan Lawrence Huculak, OSBM, and Reverend Volodymyr Bashutskyy.

Вічна Пам'ять!

Submitted by Diana Kochanski Kornik and Bertha Stoyko

Згадаймо тих, що відійшли у Вічність,
у наших молитвах.

Надсилайте до редакції посмертні згадки
про ваших рідних, друзів, знайомих.

KOBZAR

The Kobzar Literary Award

Shevchenko
Foundation

Kobzar Literary Award Night 2018

By Iris Sopinka

The evening at the Palais Royale in Toronto was magical.

White miniature barn lights shone brightly from the ceiling, creating a festive atmosphere. Red and white tulips, set in transparent planters exposing their roots, decorated long, wooden tables. Next to the planters, a piece of barbed wire surrounded a candle in a vase. Under it lay a circular mirror, partly covered with a collage of laminated envelopes from the time of the defunct Soviet Union symbolizing millions of letters sent between Ukraine and Canada.

Guests could see themselves connecting to the images the decorations conjured up in their minds. These images represented the themes found in the shortlisted books for the Kobzar Literary Award. What does it mean to be a Ukrainian-Canadian? Why were our parents so adamant about maintaining Ukrainian culture in Canada? What was it like for an immigrant to settle in Canada at the beginning of the 20th century?

Bohdana Bashuk and Becky Toyne, both professional media hosts and masters of ceremony for the evening, gave a brief history of the Kobzar Literary Award. A prize of \$20,000 is given to a Canadian author for a written work based on literary merit with a Ukrainian-Canadian theme. The publisher of the winning book receives \$5,000.

For this year's award, three reputable jurors, Canadian author and professor Randy Boyagoda, well-known Canadian author Charlotte Gray, and Maurice Mierau, previous winner of a Kobzar literary award, read the submissions and selected five authors for the shortlist.

After listening to excerpts read by the authors of the shortlisted books, the jurors announced the winner after dinner. The five authors selected this year were Bohdan Kordan for *No Free Man* (McGill Queen's University Press), Erin Moure for *Kapusta* (House of Anansi Press), Natalia Khanenko-Friesen for *Ukrainian Otherlands* (University of Wisconsin Press), Marusia Bociurkiw, reading on behalf of the authors in a collection of Canadian essays called *Unbound*, edited by Lisa Grekul and Lindy

Ledohowski (University of Toronto Press), and Alexandra Risen for *Unearthed* (Viking, Penguin Random House Canada).

The authors read from two raised platforms placed on opposite sides in the centre of the room so their voices could be easily heard. As each author read, the audience paid their undivided attention to the message. The only sound in the room was the engaging voice of the author.

A delicious dinner was served in between readings, and guests were equally delighted with the unique dishes created by chef Steffan Howard, as they were with the shortlisted stories. In fact, he had read the books to get new ideas for his culinary creations, including a salad called "Clear the leaves," inspired by one of the finalists (Alexandra Risen, author of *Unearthed*), and her search for identity and relationship with her parents.

Sasha Boychouk was the entertainer for the evening. He played the saxophone beautifully, selecting pieces that were light and happy for the guests as they entered the ballroom and during dinner interludes. Steve Vargo, an award winning stage manager for lighting design, looked after the sound and lighting, including the lights on the ceiling.

Just before the announcement of the Kobzar Literary Award, Senator Raynell Andreychuk, guest speaker, spoke about the need and *raison d'être* of the Kobzar Literary Award.

Ukrainians in Canada have a history of over 100 years of contributions to all walks of life and have helped shaped the country's identity. The stories that come from their experiences should be written down and remembered for a better understanding of ourselves and a deeper appreciation of Ukrainian immigrants.

It takes a certain kind of person who loves history, does research, and has creative writing ability to write these stories down and engage the North American audience. For this reason, one author is recognized biennially for outstanding, creative work on Ukrainian-Canadian themes.

Senator Andreychuk stated that she enjoys reading books on these themes and hopes the award continues to inspire more writers. →

Lisa Grekul and Lindy Ledohowski are the Kobzar Literary Award-winning editors of the anthology, *Unbound*.

Finally, the highlight of the evening arrived. The jurors announced the recipient of the Kobzar Literary Award 2018—*Unbound: Ukrainian Canadians Writing Home*, Lisa Grekul and Lindy Ledohowski, editors (collection of essays-nonfiction). Marusia Bociurkiw and Erin Moure, two contributing authors accepted the award and were visibly moved for having been chosen.

Erin Moure stated the following in her thank-you: “For one, the nomination of *Unbound* and its being granted the Kobzar prize is a recognition that the multiplicity of stories and ways of being

Ukrainian, of having Ukrainian origins, can shed light not just on the past, but on the directions of the future as well.”

Following the awards ceremony, many guests went up to the authors to have their books signed and to congratulate them on their work. In fact, some guests insisted that the Kobzar Literary Award 2018 was the most successful to date.

As one of the 19 women on the 2018 Kobzar Literary Awards committee (chaired by Professor Christine Turkeych, Director of Literary Arts Program for the Shevchenko Foundation, and Alla Shklar), it was an honour and an enriching experience to work with such skilled and dedicated women.

Unbound was the recipient of the 2018 Kobzar Literary Award, but the real winners of the evening were the authors, readers, and guests, who began to understand what it really means to be a Ukrainian-Canadian, why our parents were so adamant about maintaining our culture, and what it felt like to be an immigrant in Canada at the beginning of the 20th century. Authors like these must continue writing these stories, as they are vital for us, as Ukrainian-Canadians, to understand our history and shape our identity.

Про українську мову. Історія з життя

БУЛО ЦЕ ДАВНО, ще за старої Австрії, в 1916 році.

В купе першого класу швидкого потягу Львів-Відень їхали чотири пасажири: англієць, німець, італієць. Четвертим був відомий львівський юрист Богдан Косів.

Розмова велася навколо різних проблем і тем. Нарешті заговорили про мови — чия краща, котрій з них належить світове майбутнє.

Першим заговорив англієць:

— Англія країна великих завойовників і мореплавців, які рознесли славу англійської мови по всьому світі. Англійська мова — мова Шекспіра, Байрона, Дікенса, Ньютона та

інших великих літераторів і вчених.

— Ні в якому разі, — **гордовито заявив німець.** — Німецька мова — це мова двох великих імперій — Великої Німеччини й Австрії, які займають більше половини Європи. Це мова філософії, техніки, армії, медицини, мова Шіллера, Гегеля, Канта, Вагнера, Гейне. І тому, безперечно, німецька мова має світове значення.

Італієць усміхнувся і тихо промовив:

— Панове, ви обидва помиляєтеся. Італійська мова — це мова сонячної Італії, мова музики й кохання, а про кохання мріє кожен. На мелодійній

італійській мові написані кращі твори епохи Відродження, твори Данте, Бокаччо, Петрарки, лібретто знаменитих опер Верді, Пуччіні, Россіні, Доніцетті. Тому італійській мові належить бути провідною у світі.

Українець довго думав і нарешті промовив:

— Ви ж по суті нічого не сказали про багатство і можливості ваших мов. Чи могли б ви написати невелике оповідання, в якому б усі слова починалися з тої самої літери?

— Ні, ні, ні! Це ж неможливо, — відповіли англієць, німець та італієць.

— На ваших мовах неможливо, а нашою — просто.

Назвіть якусь літеру, — звернувся він до німця.

— Нехай буде “П” — сказав той.

— Добре. Оповідання буде називатися:

Перший поцілунок

Популярному перемишлянському поетові Павлові Подільчаку прийшло поштою приємне повідомлення:

«Приїздіть, пане Павле, — писав поважний правитель повіту Полікарп Паскевич, — погостюєте, повеселитесь.» Пан Павло поспішив, прибувши першим потягом. Підгорецький палац Паскевичів привітно прийняв приїжджого поета.

Потім підїхали поважні персони — приятелі Паскевичів... Посадили пана Павла поряд панночки — премилої Поліни. Поговорили про політику, погоду. Пан Павло прочитав підібрані пречудові поезії. Панна Поліна програла прекрасні полонези Понятовського, прелюд Пуччіні. Поспівали пісень, потанцювали падеспань, польку. Прийшла пора пообідати. Поставили повні підноси пляшок: портвейну, блиски, пшеничної, підігрітого пуншу, пільзенське пиво. Принесли печені поросята, приправлені перцем, півники, пахучі паляниці, печінковий паштет, пухкі пампушки під печеричною підливкою, пироги, підсмажені плячки. Потім подали пресолодкі пряники, персикове повидло, помаранчі, повні порцелянові полумиски полуниць, порічок.

Почувши приємну повноту, пан Павло подумав про панночку. Панна Поліна попросила прогулятися по Підгорецькому парку, помилуватися природою, послухати пташині

переспіви. Пропозиція повністю підійшла прихмелілому поетові. Походили, погуляли.

... Порослий папороттю недавній парк подарував приємну прохолоду. Повітря п'янило принадними пахощами. Побродивши по парку, пара присіла під порослим плющем платаном. Посиділи, помріяли, позітхали, пошепталися, пригорнулися.

Почувся перший поцілунок: прощай парубоче привілля, пора поетові приймакувати!

В купе пролунали оплески. Всі визнали: милозвучна, багата українська мова буде жити вечно поміж інших мов світу.

Зазнайкуватий німець ніяк не міг визнати своєї поразки.

— Ну а коли б я назвав іншу літеру? — заявив він. — Ну, наприклад, літеру “С”!

— Я на своїй мові можу укласти не лише оповідан-

ня, але й навіть вірш, де всі слова будуть починатися на “С”. Якщо Ваша ласка, прошу послухати:

Самітний сад

Сонно сипляться сніжинки,
Струмись стомлено сичить.
Стихли струни, стихли співи,
Срібні співи серенад
Сріблом стеляться сніжинки
Спить самітній сонний сад...
Сипле, стелить сад самітній
Сірий смуток — срібний сніг,
Сумно стогне сонний струмись,
Серце слуха скорбний сміх,
Серед саду страх сіріє.
Сад солодкий спокій снить.

— Геніально! Незрівнянно! — вигукнули англієць й італієць.

Потім усі замовкли. Говорити не було потреби.

Панас Столярчук, професор
(Українська думка, Лондон)

The Empty Bread Basket 1932–1933

In the beginning stretched Ukraine's golden steppes
Where fertile fields of wheat and rye waved on high
Nature's beauty to the eye and music to the ear
As nightingale and cuckoo sang songs in the sky.

The bread basket of the world was empty
Not a kernel of grain stood in sight
For evil had befallen a land of plenty
Like a plague it hovered day and night.

Granaries and bins were hollow
Storehouses and cupboards lay bare
Silence and stillness reigned supreme
No songs from birds filled the air.

No songs filled the air for no birds sang
Only the wail of a babe at mother's breast
Tiny lips pressing and sucking in vain
For mother had entered the land of eternal rest.

Once full of dewey droplets warm and white
No milk from breasts to hungry lips flowed
Once enclosed in skin smooth as satin and silk
Only protests of hunger's heart-wrenching ode.

Cheeks sunken, the young mother lay still
Her once youthful form swelled in size
Unable to press her sucking babe to her breast
Joined the ranks of the starved, deaf to its cries.

Mother Earth wept and went into mourning
Everything wore black and was bare
The mournful wind wailed its warning
As Death stalked its prey for fare.

Skeletal frames haunted the bare fields
Complained bitterly of scarcity and woe
Neither seed nor stubble crept into view
Famine forced upon them by oppressing foe.

"Blessed Virgin Mary, save us,"
The pious peasants prayed with a cry
"Oh my God, our heavenly father hear us.
Look down and have mercy from on high."

Some had bees and soothed hunger pains with honey
Others ate salt to satisfy stomachs demanding to be appeased
Tormented stomachs that rumbled endlessly like empty engines
Crying out for food and begging not to be teased.

Like balloons the human forms swelled
Shuffling on feet as heavy as lead
Wizened faces and sunken eyes
Seeking food to stay away from ranks of the dead.

Hands reached out for a crust of bread
Eyes searched for crumbs as if for gold
Mouths savored the bark from growing trees
To deaden hunger endless, gnawing and bold.

Not a cat or dog roamed the haunted streets
Even the mangiest cur was not seen around
Starving peasants captured mice and rats
With pets and rodents gone, cannibalism did abound.

Who can listen to a child's hungry cry
In a land where the golden grain waved high
On the steppes broad and bountiful
Where songbirds sang 'neath azure-blue sky?

A father summoned his skeletal offspring
"My children, we have no food or meat
I cannot bear to see you starve
I will give up my arm so that you can eat."

Another said, "My body will provide food for you
I cannot accept starvation's continual plight,"
And tearfully took his own life away
For his eyes no more could witness grim sight.

Bony hands, gnarled hands, twisted hands
Fought like dogs over a human bone
Bared of its flesh by gnawing teeth
For human hearts had turned into stone.

And flesh ate flesh, and eyes shed tears
Where a monster lurked and ruled the land
For golden dreams turned into nightmare's fears
Stalin wielded sickle and hammer with weighty hand.

Like an ominous cloud, famine hung with gloom
Filling the air with moans, groans and cries
Overtaking the peasants with fear and despair
Seven million starved and died like flies.

Not a fowl on land or bird in the air
Not an animal on the green to be seen
Ruin, hunger and graveyard silence prevailed
The years were hollow, hungry and lean.

The rich fertile black soil had not changed
A dragon invaded the fruitful land around
Its cavernous pit devoured all in sight
And ravaged everything to the ground.

Entire towns and villages were depopulated
Collectivization only bestiality brought
Deliberate famine was procreated
Stalin's scheme the kulaks caught.

Not a bird on high; not a song in the sky
Not a grain on land; not a crust in hand
Humanity enslaved wept with justice outraged
Sorrow and starvation joined death and desolation.

Dr. Mary Pankiw
UCWLC Member
Winnipeg.
Dr. Mary (Hrenchuk) Pankiw © 1995

У Торонто урочисто відкрили Меморіал Жертвам Голодомору

21 жовтня 2018 року в Торонто, на Виставковій площі, урочисто відкрили Меморіал Жертвам Українського Голодомору. У центрі Меморіалу розташована бронзова скульптура дівчинки авторства Петра Дроздовського — «Гірка пам'ять дитинства», яка присвячена вбитим у 1932-1933 роках дітям, чие дитинство пройшло в роки геноциду, та мільйонам українців, які не народилися через злочин.

На відкриття Меморіалу прийшли сотні людей, представники української громади Канади. До офіційної частини відкриття приєдналися мер Торонто Джон Торі, міністр закордонних справ Канади Христя Фріланд, депутати федерального і провінційного урядів та інші достойники.

З України приїхав перший віце-прем'єр-міністр, міністр економічного розвитку і торгівлі України Степан Кубів.

Христя Фріланд під час церемонії зауважила, що українська громада Канади протягом багатьох років, коли пам'ять про Голодомор приховувалася, берегла її і змогла повернути в Україну: «Це дуже важливий внесок, і я особливо вдячна старшим членам нашої громади, які підтримували цю пам'ять».

На спорудження Меморіалу в Торонто витратили майже 1,2 млн. доларів. Цю суму пожертвували українські установи, організації та індивідуальні жертводавці.

WE REMEMBER

*Fathers,
mothers,
brothers lost.
The torture to the sister.
And yet they were all forgotten
All because the madness of the wicked,
Joseph Stalin
He had the dream,
to hear the screams,
of a million aching men.
He sold himself with rhetoric,
and the nightmare soon began.
Hypnotized and blind to lies,
a people showed no pity.
Captured towns and vandalized,
a thousand helpless cities.
Tortured, gassed and served starvation,
to a gentle peaceful nation.
And the whole world stared as if not to care,
with not one thought of aggravation.
Brought every human into war,
every single nation.*

By Kalyna Vickers, 13,
Washington DC, 2018

